

L'ESQUELLA

D. E. L. A. T. O. R. R. A. T. X. A

REDACCIÓ: ARAGO, 296 TEL. 23954 ADMINISTRACIÓ: RAMBLA DEL MIG, 17 TEL. 19937

CINQUANTA CÈNTIMS

ESPANYOLITAT

«-El único español que hay aquí soy yo.»

(Dibuix d'Ape)

—Tots els 10.000 retirats eren com aquests?
—Sí.
—Aleshores només eren 5.000.

(Dibuix d'Alloza)

Avantatges de l'hivern

La resurrecció d'un noctàmbul

Ens fa l'efecte que alguna vegada havíem ja parlat als lectors d'en Pau Fornaguera, un amic nostre noctàmbul de professió, que d'ençà que els cafès, cabarets i altres sales d'esbargiment tanquen a les nou de la nit, l'home demanava cada dia a Déu que se l'emportés a l'altre món, car en aquesta terra —deia ell— ja no hi tenia res a fer.

El cas d'en Pau Fornaguera ens havia arribat a fer pena. Figureu-vos que l'home s'havia passat la majoria dels quaranta tres anys de la seva existència anant a dormir a les nou del matí. A l'hora en què el comú de la gent entrava al taller o bé a l'oficina, en Fornaguera es colgava al llit. L'home tenia horror als matins. Deia que el sol i l'aire lliure el posaven malalt. I que, en canvi, el fum de tabac, la llum artificial, el rejuvenien.

Així com n'hi ha molts que van a fer una cura d'aigües a Sant Hilari, en Fornaguera cada nit anava a fer salut a l'Excelsior, a la Bodega del Colom i, a les matines, al Uingüi del carrer d'Escudellers. Allò era viure! Conyac, cigarretes angleses, wiskis, jazz-band, noies alegres...

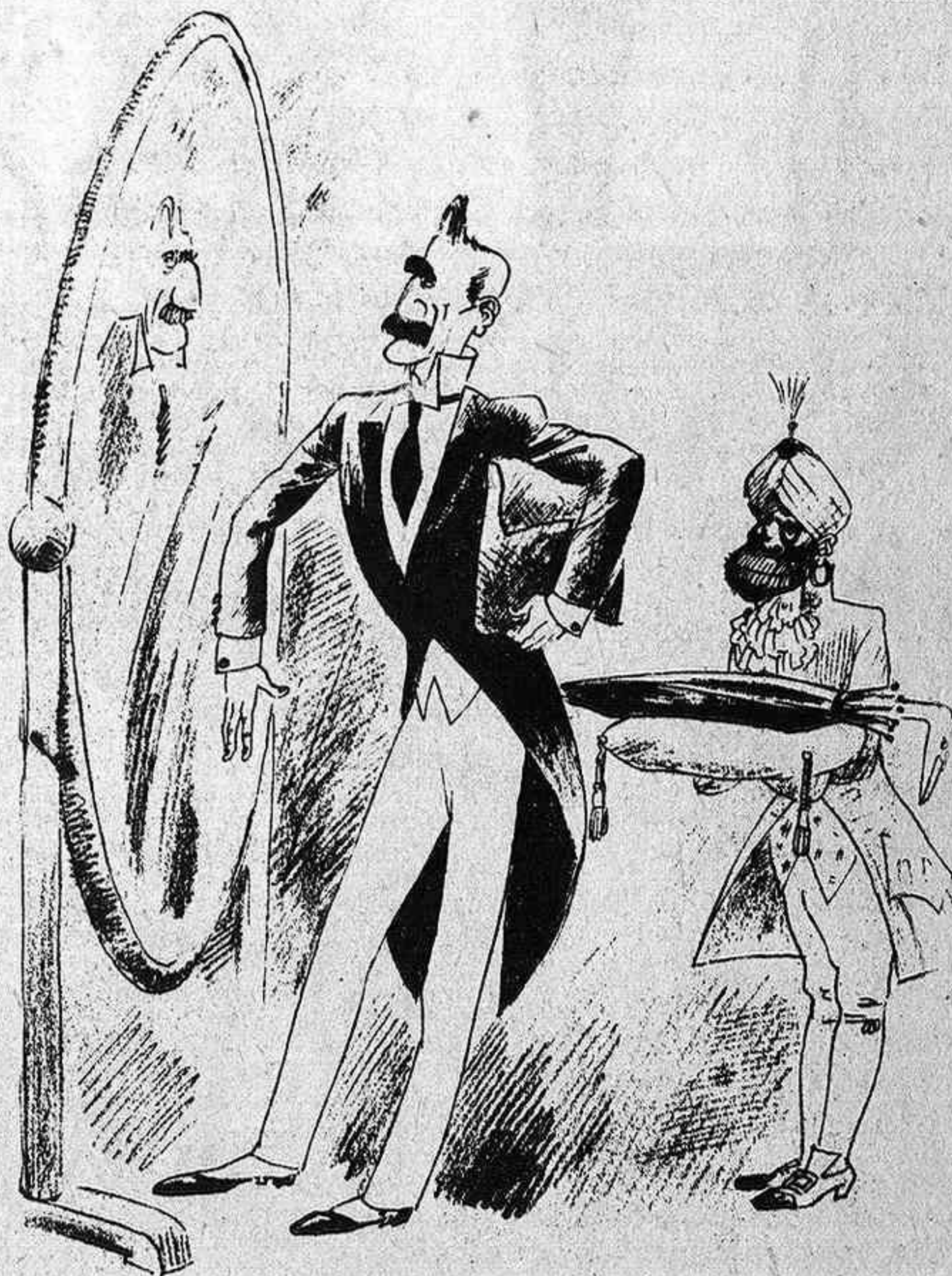
Compteu com havia de sofrir en Romaguera del 19 de juliol del 1936 ençà. La majoria de les seves coneixences del «milieu» havien travessat la frontera, a refugiar-se en els cabarets parisencs. I ell, en Romaguera, passava per Barcelona el seu enyorament. Obligat a prendre el sol, la veritat és que l'home perdia la salut a simple vista.

Vàrem passar uns mesos sense veure'l. Un familiar seu va innovar-nos que estava malalt. I, francament, ja el créiem mort, quan l'altre matí, a les set, el trobàrem a l'estació del Metro.

—Fornaguera! Qui sap ja on et féiem! I aquesta salut?

—Magnífica, noi! Em trobo més trempat que un gínjol. Me'n vaig a treballar.

—A treballar, dius? Però tu ets un altre home!

—Jo no sóc cap savi d'aquells que s'obliden el paraigües a tot arreu!

—T'equivoques. A l'inrevés: torno a ésser l'home d'abans.

I en Fornaguera m'indicà, amb la mà, el cel estrellat, els llums encesos...

—Torno a sortir de nit, i sóc feliç!

—Sortir de nits?...

—Naturalment! Entro a l'oficina a les vuit. I m'he de llevar a quarts de set. Quarts de set del matí, tot fosc com una gola de llop. Per a afaitar-me, per a esmorzar, he d'encendre el llum. Per a obrir el pany de l'escala, he de valdre'm de l'encenedor. Surto al carrer, i he d'anar a les palpentos. A l'oficina, començo el treball amb la làmpara encesa. Vols res més bonic per a un noctàmbul? Fem el treball intensiu. Així que ple-go, me'n vaig cap a casa amb llum de dia i procuro ficar-me cada dia al llit aprofitant les darreres clarors diürnes. He trobat el sistema de fer, tot treballant, la vida d'avant-guerra. Llevar-me a les fosques i anar-me'n a dormir amb claror de dia. Beneït sigui aquest hivern, que m'ha tornat el goig de viure!

En Fornaguera estava com transformat. De cop i volta, recuperant el seu aspecte normal, va dir-nos:

—Et deixo. No fos cas que, xerrant xerrant, se'm fes de dia abans d'entrar a l'oficina. Un cop així em podria ésser fatal. Salut!

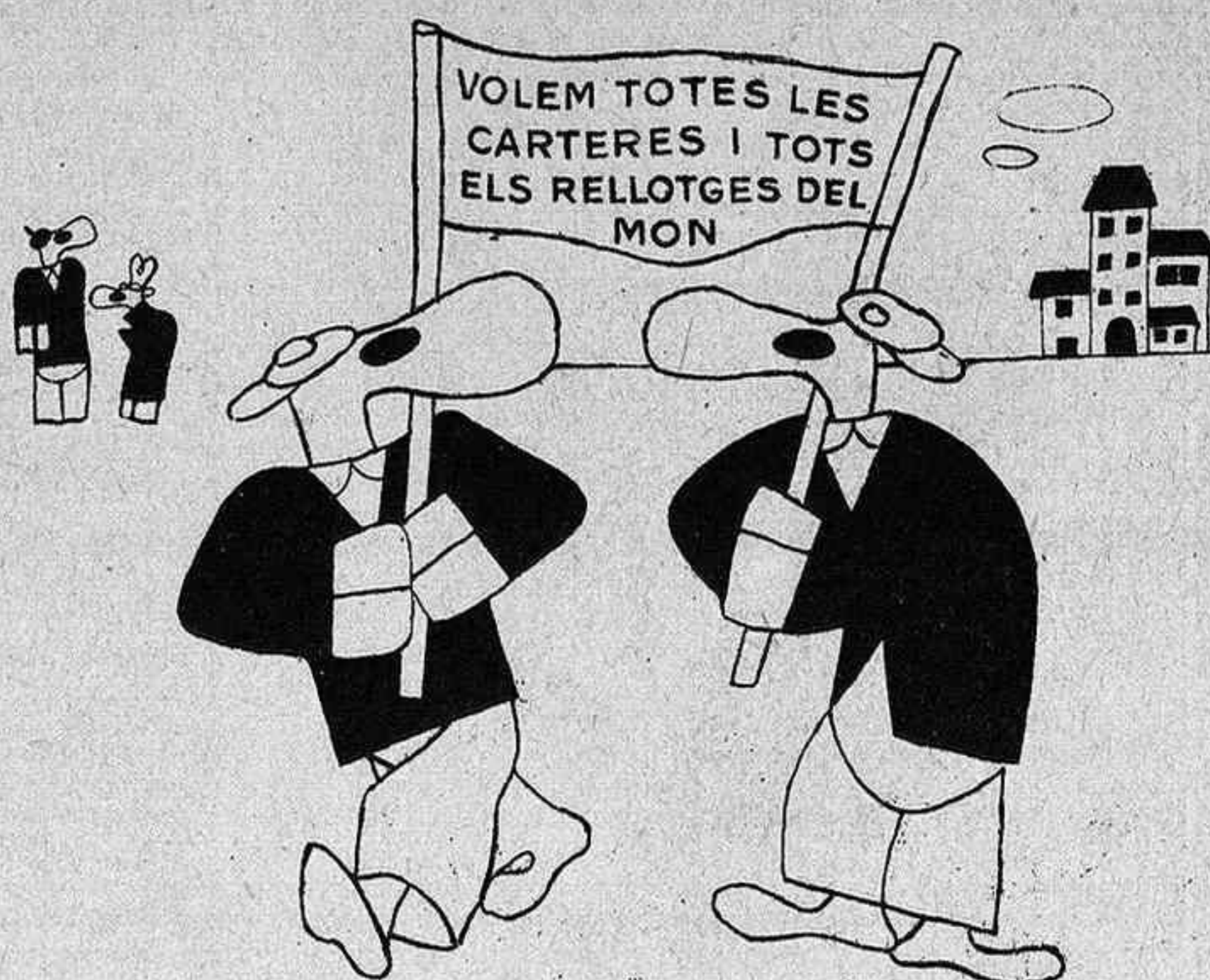
La boca del Metro se l'engolí.

Els redactors, ninotaires i obrers de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA cada diumenge oeixen missa a les vuit.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

ANY, LXII

NUM. 3095

REIVINDICACIONS

(Dibuix de Guasp)

— El que no té pau és ben bé per que no vol.
— Sí, senyor. Ara la donen amb intercanvi!

EDITORIAL

FRANCO A LISBOA

El volum de la traïció de Franco, que en nom d'un suposat «movimiento salvador» destrueix Espanya, ens dona com a exponent numèric de la significació d'aquella militarada del 19 de juliol el següent inventari:

Poblacions agredides, 73.

Bombardeigs per mar, 18.

Bombardeigs per aire, 627.

Bombes llançades, 16.138.

Obusos llançats, 480.

Morts, 4.018.

Ferits, 6.174.

Edificis destruïts totalment, 2.138, i parcialment, 3.798.

Tot això és el «movimiento salvador» a Espanya, mentre paral·lelament i vessant els límits del patriotisme dels traïdors espanyols, els seus amos i auxiliars invasors han

portat l'esperit del «movimiento salvador» a Munic i a París i ara s'apresten a portar-lo a Roma.

Però tot plegat és «petaca venuta» (com deia aquell alcalde de Barcelona) davant la resistència heroica del poble espanyol, que està disposat a resistir-ho tot per assolir la seva independència i la seva llibertat.

Tot això, fet a profit d'un falsejat nacionalisme espanyolista blandat com a bandera de la traïció, s'ha convertit en un sentiment obstinat de nacionalisme autèntic i heroic que s'encomana fins als rengles dels traïdors empenedits i desenganyats.

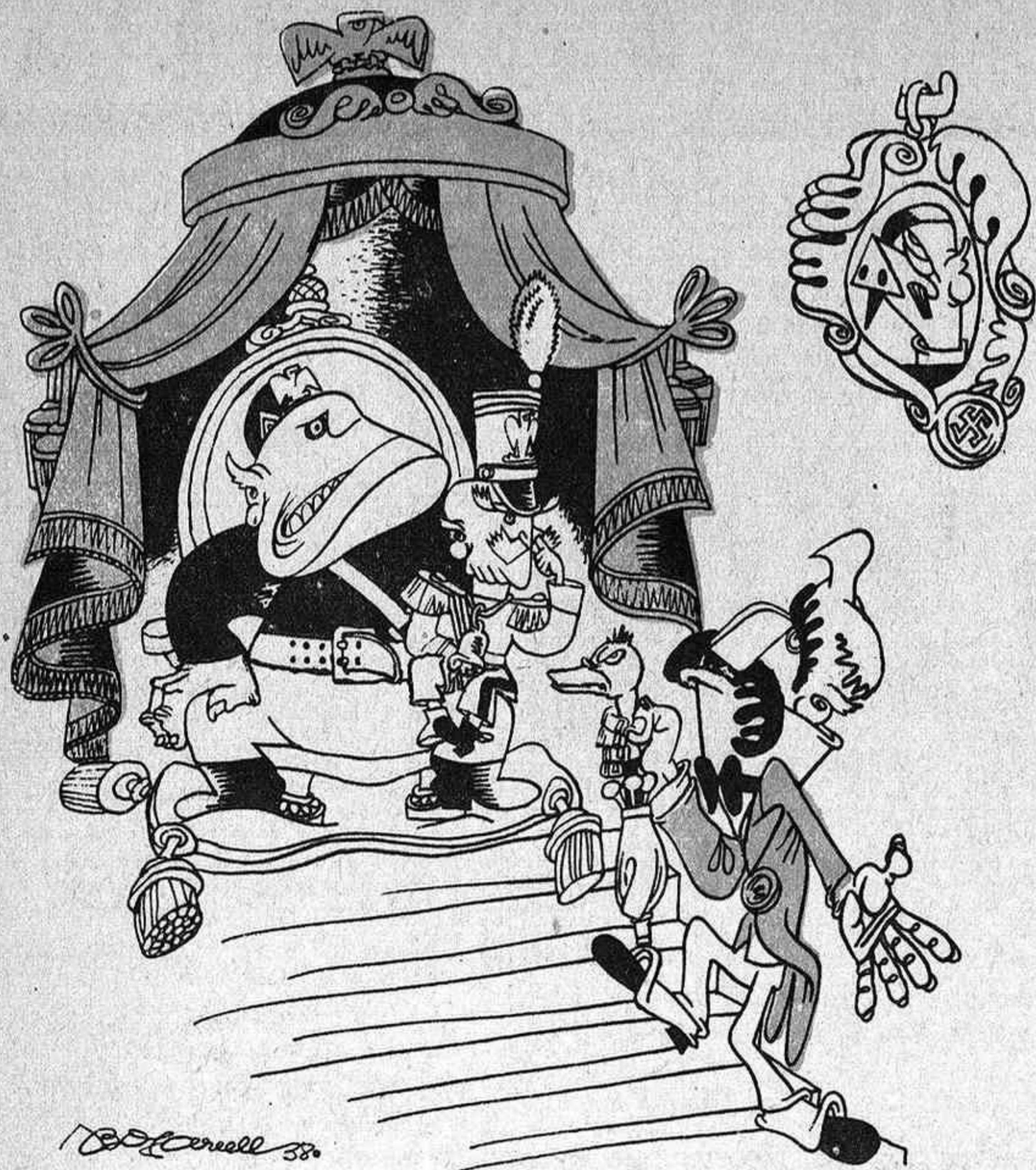
El testimoni d'un oficial franquista fet presoner per l'Exèrcit Popular a les batalles de l'Ebre, ho demostra

a bastament. Aquest oficial, que havia estat testimoni dels huracans de foc i de metralla estrangera que suportaven els soldats de la República, sense deixar avançar els invasors, havia sentit a dir a d'altres oficials espanyols, commoguts per un orgull d'atrició ple d'enyorança patriòtica:

—Es forçós reconèixer que si a nosaltres ens apliquessin aquest foc, ja fórem a Lisboa.

Hom no pot sostreure's a la idea que el dia que això esdevingui, Franco trobi a Lisboa una acollida providencial semblant al comiat que tingué Sanjurjo en iniciar aquest «movimiento salvador», que potser acabarà allà on va nèixer...

Amén!

--120 vaixells atacats, 51 morts i 67 ferits.
—I què?
—Res. Venia a donar-li les gràcies.
—Ah!

(Dibuix de Bofarull)

Esquellots

EREN SOLS!

Tothom sap el conte dels vint gallecs que anant de viatge junts, foren robats per un parell de lladres de camí ral i, quan denunciaren el fet allegaren que no es pogueren defensar perquè anaven sols.

El cas s'ha repetit ara, o si no, que ho digui el següent telegrama de l'Agència Fabra rebut pels diaris:

“Washington, 13.—El señor Eden ha sido huésped de honor del Club de la Prensa, el cual había organizado una comida para agasajar al ex ministro inglés.

A la comida asistieron algunos miembros del Gobierno y más de cuatrocientos periodistas. Al terminar el ágape Eden pronunció un discurso, del que no ha sido facilitada ninguna referencia.—Fabra.”

Quatre cents periodistes no varen poder donar als diaris informació d'un discurs de Mr. Eden perquè no els va ésser facilitada nota oficiosa! I després diran del dinamisme dels repòrters americans! Però és que potser aquest dinamisme, a l'hora del discurs, ja els havia portat a dormir sota la taula.

L'ANIDO

Sembla que en una de les darreres reunions clandestines de «l'Administració de Burgos», com en diuen els anglesos del «movimiento salvador», a proposta d'un tal Peña, anomenat ministre d'Obres Públiques, es posà a discussió la conveniència de suspendre els bombardeigs criminals de la po-

blació civil espanyola pels avions italo-alemanys.

No cal dir que la improcedència de tal qüestió humanitària va ésser remarcada per l'Anido i aquesta opinió rezolzada pel Jordana i finalment «el caudillo» posa les coses al seu punt aclarint que això dels bombardeigs plavia als Estats majors dels països amics.

Aquest aclariment no era necessari, però fou suficient.

L'Anido s'apunta un èxit més en la seva carrera prodigiosa de botxi.

ESPANYA UNAI

La premsa facciosa de Franco, o sigui, de Hitler i Mussolini, està que falla claus perquè nosaltres hem fet lema gloriós de la nostra lluita, la independència d'Espanya.

El fet que els nacionalistes sense nació, puix que se l'han venuda, facin esgarrips amb aquest motiu, és la millor prova de que la nostra raó s'obre pas àdhuc entre ells mateixos i no cal dir entre tots els homes de bona voluntat del món que no fan un mal ús del paraigües.

Però ells, pobres, es troben que després que han preconitzat l'Espanya unal ara resulta que aquesta una és la nostra, per i para nosaltres.

N'hi ha per tirar el barret al foc!

Les coses com siguin!

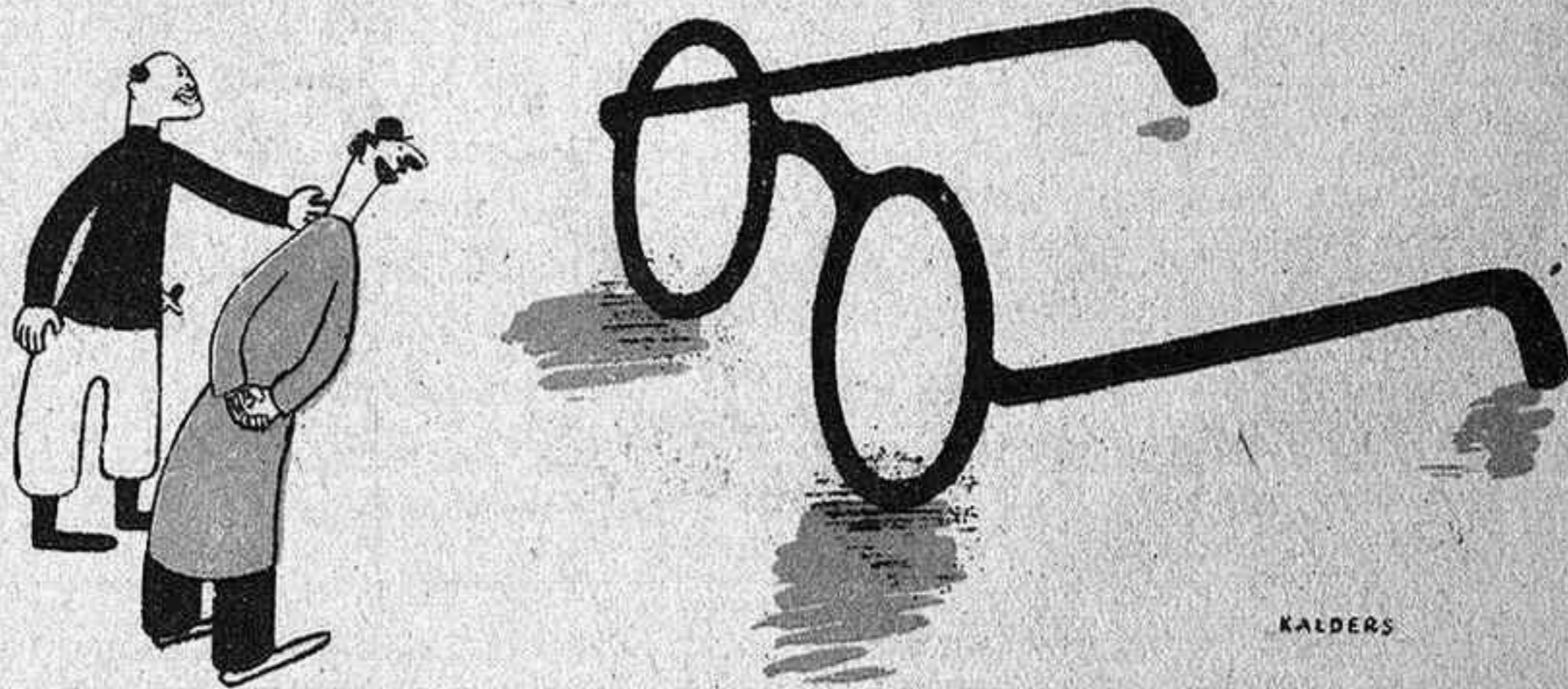
UNA «CORRIDA» SUSPESA

Els facciosos preparaven alguna cosa; tothom ho deia. I si tothom ho deia, devia ésser veritat! Ells, però, callaven. Fins que el dia 7, el seu altaveu del front també s'adherí al dir de la gent.

—Ja veureu, ja veureu demà, rojillos, quin empenta us donarem. Com correreu! Serà la corrida de la Puríssima!

En efecte; l'endemà era el 8 de desembre. Però els facciosos no varen moure peu ni mà.

I a tot el llarg del front esclatà en les nostres trinxeres una gran riallada, i durant tot el dia la cantarella del públic de **corrida** abans de començar l'espectacle. «**¡Que salga el to-ro! ¡Que salga el to-ro!**» des del Pirineu fins a l'Ebre, martellejà, com una consigna, les orelles de l'invasor. Però el toro no sortí.

(Dibuix de Kalders)

—Es un obsequi que dedico al senyor Buttler perquè segueixi fent la vista grossa.

ELS TARTAMUTS PARLEN CLAR

—Vui Me..... mel..... melada!
—Ah!

(Dibuix de Goffi)

Campanes i banquetes

A la tornada de Munic, quan les flors anaven pels carrers de París totes soles, els serveis de la Presidència del Consell demanaren al Cardenal Verdier, arquebisbe de París, que ordenés a totes les esglésies un gran trilleig en celebració de la pau i de la «victòria». El cardenal Verdier, que durant les jornades de setembre s'havia mantingut en una actitud molt digna, s'hi va refusar, perquè no va creure ni un sol moment ni en la pau muniquesa ni en la victòria francesa.

En canvi, un tal Julien Weil, que té el càrrec de gran rabí a París, l'endemà dels pogroms de Berlín va cuitar a manifestar les seves simpaties a l'acostament franco-alemany!

★

I ve, aleshores, que Von Ribbentrop arriba a París i li donen un banquet al Quai D'Orsay. Però en aquest banquet, al qual hi assisteixen tots els ministres francesos, no hi són invitats el de Colònies, M. Mandel, i el d'Educació, M. Zay.

A conseqüència del problema de les colònies i de l'educació alemanys?

No; simplement perquè els senyors Mandel i Zay són d'origen jueu i a Von Ribbentrop podria no agradar-li!

Però l'endemà Von Ribbentrop dona un sopar a l'Ambaixada alemanya i, a darrera hora, i perquè no sigui dit, invita els ministres postergats.

L'endemà del dia que M. François-Poncet va ésser saludat a la Cambra italiana amb els joiosos crits de «Tunis, Còrsega i Niça!», un noble francès, molt amic dels italians, donava un sopar a casa seva i tenia invitat l'ambaixador, el signor Guariglia. Tot estava disposat quan, al matí, l'anfitrió va llegir els diaris.

Què fer? Va cridar el majordom i li va donar un encàrrec.

I el majordom, amb tota cerimònia, es pre-

sentà a l'Ambaixada d'Itàlia a comunicar al signor Guariglia que, en repassar la llista dels convidats i el lloc que havien d'ocupar a la taula, s'havien adonat que hi mancava un lloc, que precisament es trobava ésser, quina pena, el del signor Guariglia. Que vulgués excusar el senyor, etcètera, etc.

Guariglia, ambaixador
d'Itàlia

França ha caigut en bones mans

Quan fou qüestió del nomenament d'un ambaixador italià a París es presentaren dos noms: Bastianelli i Guariglia. El primer havia estat ambaixador a Varsòvia o subsecretari d'Afers Estrangers; el segon, ambaixador a Buenos Aires. Bastianelli era un feixista que havia entrat a la carrera diplomàtica i Guariglia un diplomàtic col·laborador del comte Sforza, que s'havia passat al feixisme.

Mussolini trià aquest.

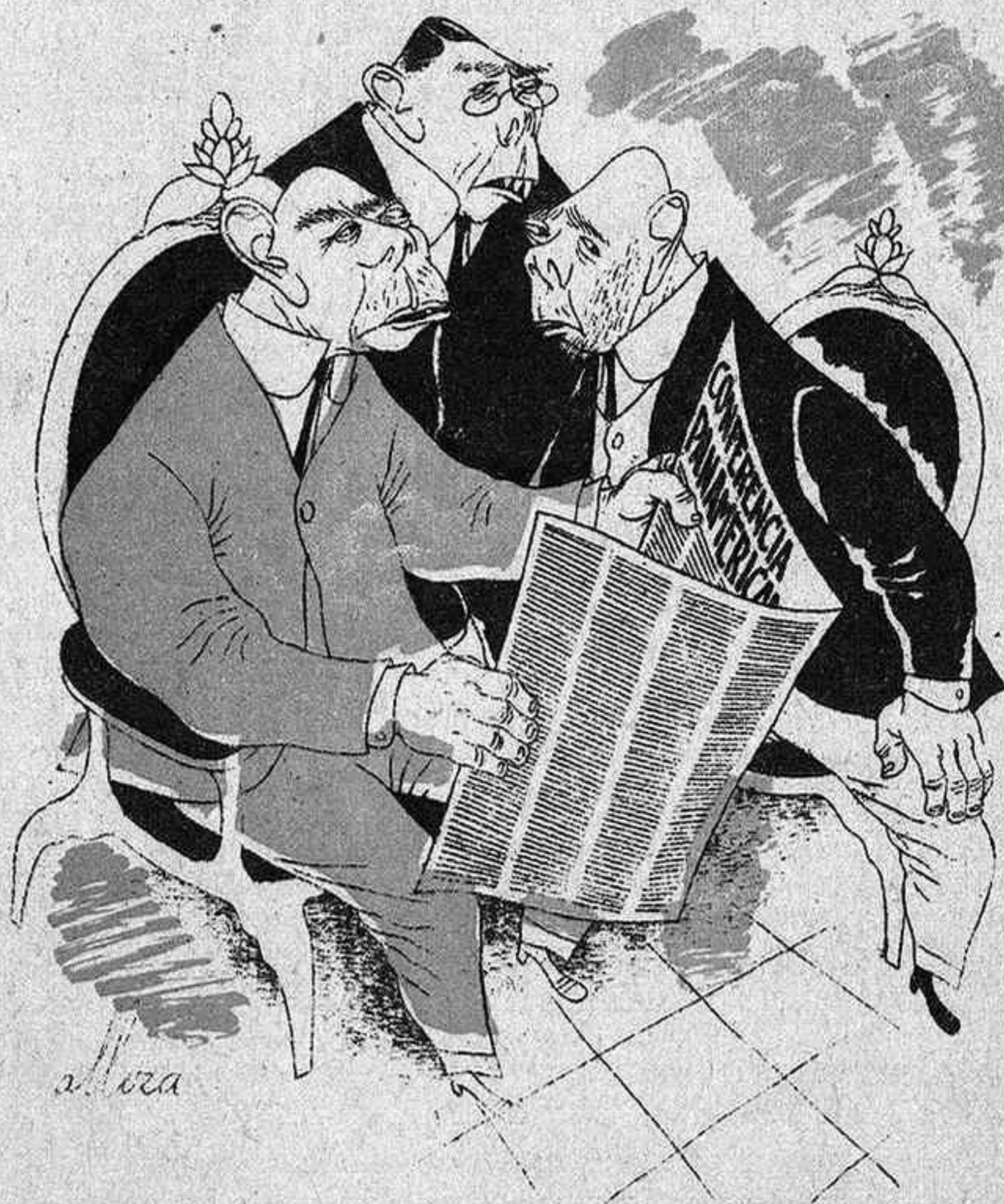
Però ara tots dos es troben a París: el signor Guariglia d'ambaixador; el signor Bastianelli exiliat, expulsat de la seva pàtria.

★

Per què havia estat preferit Guariglia?

Aquest senyor, quan caigué la monarquia espanyola, fou nomenat ambaixador a Madrid. Mussolini li confià que, mitjàs discretament contra el nou règim i, en efecte, sembla que fou ell el qui negocià la recepció dels capitosts «nacionalistes» a Roma, pel Duce, l'any 1931 i el qui preparà l'ajut italià a la rebel·lió de Franco.

Ara el signor Guariglia és a París... i resulta que, precisament és un especialista en els problemes franco-italians i especialment en la qüestió de Tunis! Què passarà a França?

A BURGOS

—Volen recordar al món que Amèrica és pels americans.
—Que en són de «rojos» aquests americans!

(Dibuix d'Alouze)

A petició de nombroses famílies

El teatre, quan toquen les sirenes...

La companyia de comèdies que actuava al Principal Palace, per mor dels bombardeigs, s'ha traslladat al Coliseu Pompeia, de Gràcia.

L'obra del debut en el nou local fou «Las de Caín». El primer actor, en López Somoza, comentava el trasllat:

—En realitat, «las de Caín» les passàvem allà baix a la Rambla.

★

En canvi, al Romea, enclavat al mateix barri, no s'estan de res. Adhuc hi ha debutat la primera actriu que hi mancava, la senyora Pepita Melià.

Les gasetilles de propaganda anunciaven que la senyora Melià es troba en la plenitud de la seva bellesa esplendorosa.

No serem nosaltres, galants de mena, els qui desmentirem les gasetilles.

★

La Comissió Interventora de la Indústria de l'Espectacle ha decidit posar el veto als festivals més o menys benèfics que fins ara venien celebrant-se amb tanta assiduitat.

Segurament la decisió restarà confinada en el terreny de les bones intencions. Però, realment, aquesta festivalomania començava a ésser un abús.

Els motius dels festivals sempre eren d'ordre benèfic. Però la beneficència moltes vegades hi havia d'afegir diners. No exagerem. Per exemple, un festival celebrat un diumen-

ge al matí al Tívoli, amb el concurs de tots els divos que hi ha actualment a Barcelona i amb participació de tres companyies teatrals. Un ple imponent. Resultat econòmic: dues o tres mil pessetes de benefici. Ara, imagineu-vos un festival sense tants atractius i amb no tanta assistència de públic. Veureu si la beneficència no hi ha d'afegir diners.

★

Aleshores, preguntarà el lector, ¿per què s'organitzen tants i tants festivals?

No és cap misteri. Generalment els organitzen persones, o bé artistes, el lloc dels quals, donat llur caràcter de mobilitzats, hauria d'ésser el front. Emboscats a la rera-guarda, es justifiquen a base de festivals a honor de l'organisme X o a benefici de la institució Y.

I, sota la capa de la beneficència i de l'antifeixisme, obliguen a cantants i a actors a renunciar al descans matinal del diumenge. Hi ha hagut festes en què en Borràs, per exemple, ha pres part en tres festivals en el curs del mateix matí.

Ah! I la galanteria dels organitzadors generalment no arriba ni a posar un cotxe a disposició dels artistes per tal de facilitar-los el trasllat d'un teatre a l'altre.

★

Concursos, concursos! El Patronat de la Temporada Oficial d'Art Líric, que té lloc al Liceu, ha deixat desert el concurs que havia obert per a premiar i representar alguna sarsuela nova.

Entre els concursants, l'efecte ha estat pessim. Un d'ells es consolava dient:

—Fixeu-vos els músics que formen part del Jurat: en Fontbernat, en Sabater, en Bacarisse... Segurament si nosaltres haguéssim estat Jurats i ells concursants, el resultat de la competició hauria estat el mateix.

★

I del Premi Iglésies, què? Ignorem si quan es publiquin aquestes ratlles haurà estat ja dictat el veredict. Però el fet és que en el moment d'escriure-les, gairebé gosàriem assegurar que al Jurat no h'ha llegit encara cap comèdia. El seu President, el poeta i professor Carles Riba, acaba d'arribar de Londres.

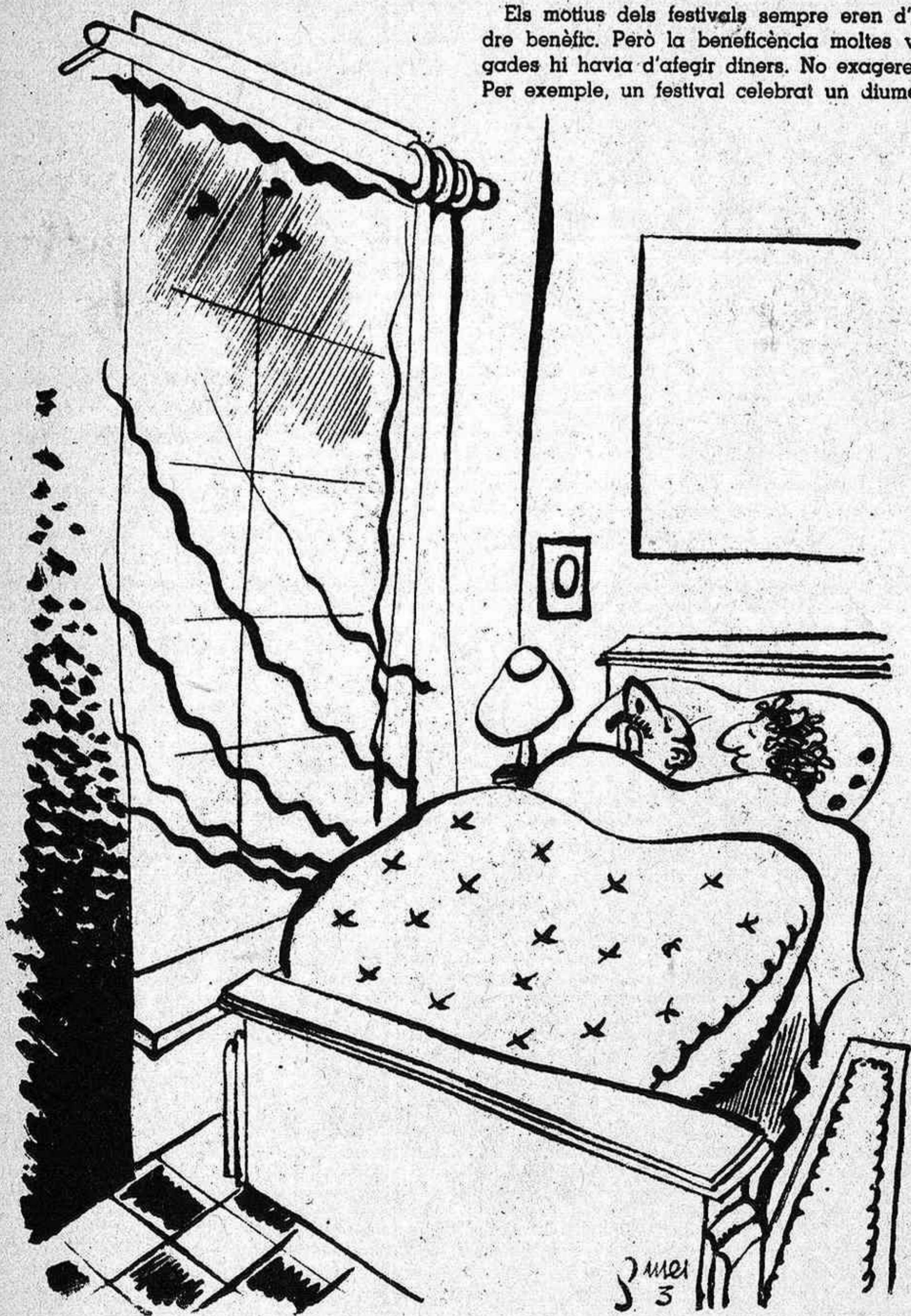
I si el deixéssim desert com l'any passat? Sempre és una manera d'estimular els autors dramàtics. Estimular-los per la indignació.

★

En canvi, el concurs de Teatre de Xoc, resultà un èxit sense precedents. En lloc d'un «desert», hom acordà dos primers premis. El guanyador d'un d'ells fou l'escriptor J. Roure i Toront, amb una comèdia titulada «Les triflques de Mr. Chamberlain».

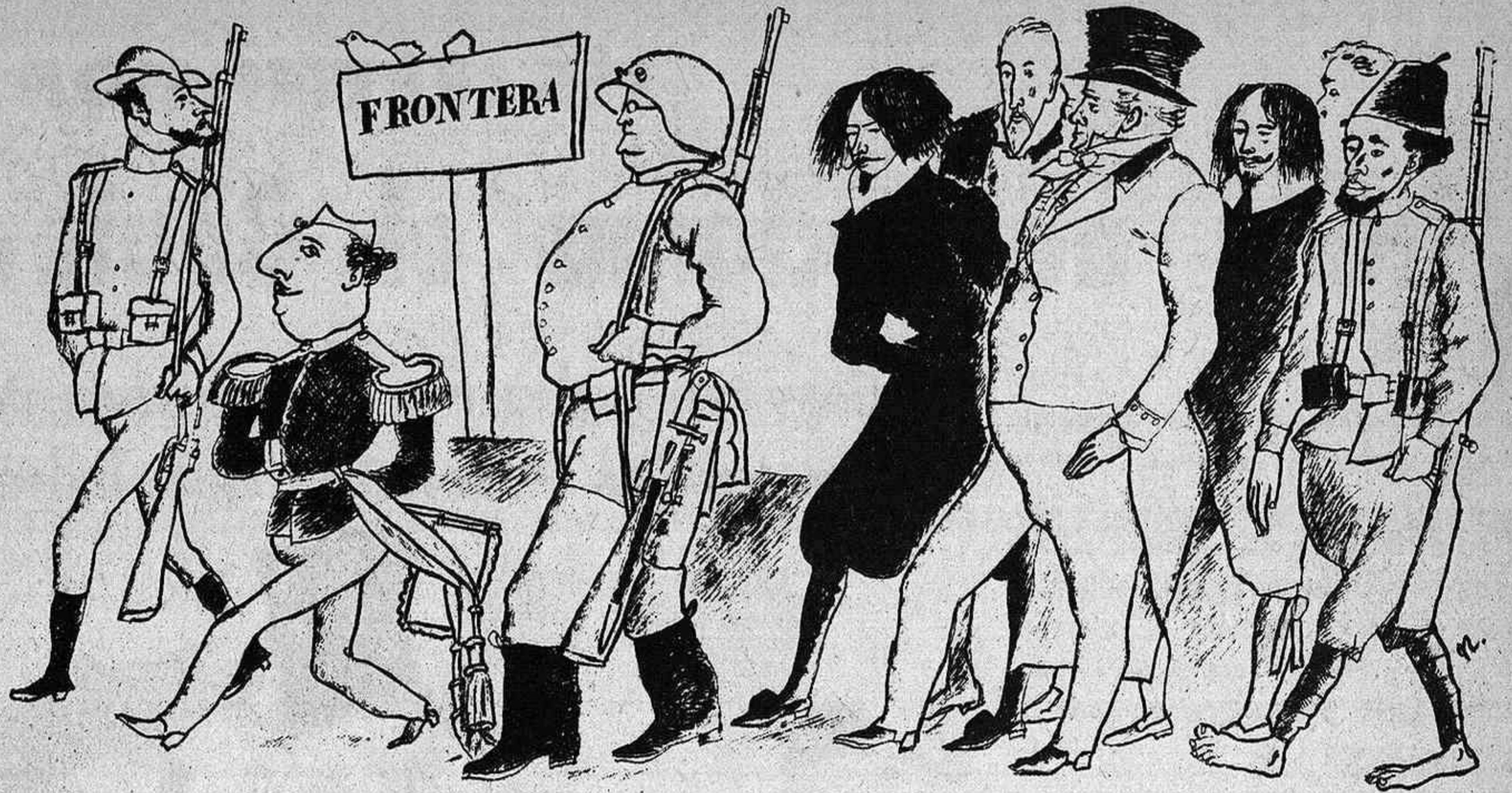
Hom sap que Roure i Toront ha publicat fa poc un voluminós llibre en la coberta del qual es llegeix: «El feixisme internacional pretén dominar Espanya». Un dels seus amics, deia:

—En Roure s'ha decidit convertir el llibre en una comèdia en un acte. Sempre serà més divertit.

—No sents els xatos, maridet meu?

—Sí, xata.

ZONA FACCIOSA. LA RETIRADA DE VOLUNTARIS

Goya, Valdés Leal, Zurbaran, Velázquez, El Greco, Ribera... portats a vendre.

(Dibuix de Narro)

Segons d'on bufa el vent... Calla, "maco", que ja vindran els reis

A París, al 86 anys, ha mort Albert Carré. Administrador del Teatre Francès durant la guerra, li escaigué la difícil tasca de revisar tot el repertori i de bandejar-ne meticulosament tot allò que feia referència a Alemanya.

Així, en «Ruy Blas», l'exclamació desolada de la Reina:

«Pas un livre allemand, tout en langue espagnole!», esdevingué:

«Pas un livre **plaisant**, tout en langue espagnole!», etc.

A Barcelona, i després del 19 de juliol del 1936, hem tingut els nostres Carré. Alguns d'ells amb pensades dignes de passar a la Història.

Així, Joaquim Montero modificà aquells versos tan coneguts del «Tenorio»:

—¿La Hosteria del Laurel?
—En ella estáis, caballero.
—¿Está en casa el hostelero?
—Estáis hablando con él»,

foren convertits en:

—¿La Hosteria del Laurel?
—En ella estáis, camarada.
—¿Está en casa el responsable?
—Estáis hablando con él.»

En una «Dolorosa» que es va cantar al Victòria, foren suprimits els freres, i el baríton començà la famosa romança, dient:

«Me da mucho que pensar el camarada Rafael...»

A les primeres representacions de «La Verbena de la Paloma», al Liceu, un director de la casa, proposà seriosament variar allò de:

«También la gente del pueblo tiene su corazóncito»

per:

«También la gente del pueblo tiene derecho al cochecito.»

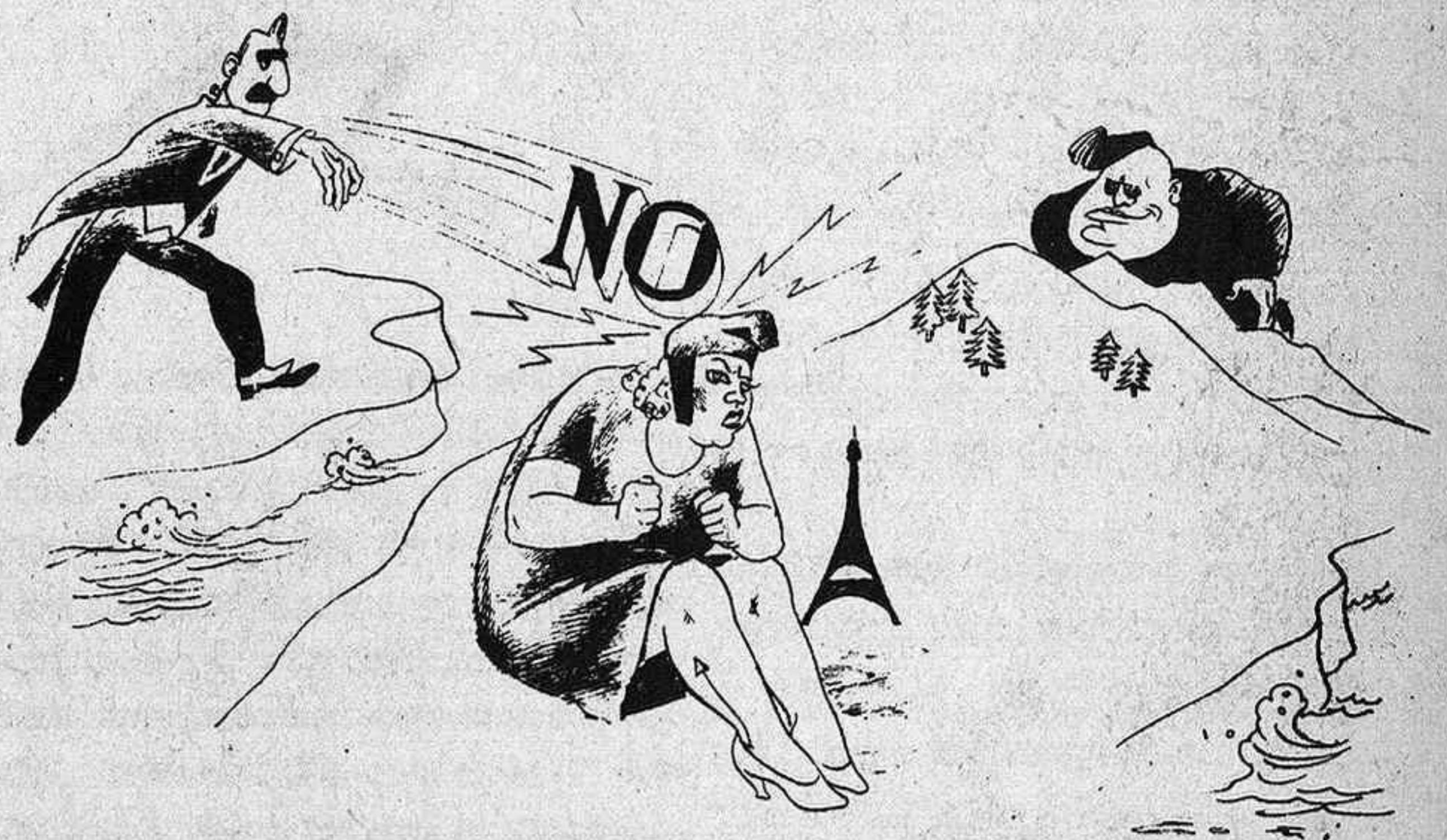
Poques setmanes després de la sublevació, al Poliorama volien posar «El Místico», de

Rossinyol. Assabentats els del Comitè Econòmic de l'Espectacle, que el protagonista era un sacerdot, posaren el crit al cel. Demanaren l'obra i començaren a fer-hi modificacions. Quan el llibre arribà a mans d'Enric Borràs, aquest no el conegué. «El Místico» s'havia convertit en una mena de «Juan José».

En canvi, entre els qui es negaren a fer modificacions en les comèdies, figura el nostre il·lustre amic Joan Cumelles, delegat de la Generalitat al Teatre Català de la Comèdia. Tothom recordarà que pel Nadal de l'any passat representà «Rei i Monjo», i el senyor Borràs digué missa en escena en presència de les primeres autoritats de Catalunya.

El «cabecilla» Franco ha restituit els drets de ciutadania «espanyola» al senyor Alfons de Borbó. En els medis diplomàtics europeus això s'interpreta com un primer pas vers una restauració monàrquica a la zona facciosa, solució preconitzada pels anglesos.

Si vol tornar a Espanya i fer-se càrrec de la corona, a l'ex Alfons XIII li prometran «l'oro i el moro». Adhuc, adhuc, Mussolini el deixarà regnar com el seu col·lega Víctor Manuel d'Itàlia.

Chamberlain—Després diran que no tinc un «no» per a ningú!

(Dibuix de Goffé)

LES PRETENSIONS ITALIANES SON MODESTES

"Itàlia no reclama el Boulevard dels Italians tot i ésser d'ells"

Roma.—Els incidents franco-italians a propòsit de la frívola disputa sobre de qui havia d'ésser. Tunis i de qui no havia d'ésser, han caldejat l'ambient de tal manera que, cansat de què a la despesa ens donessin a tot drap truites a la francesa, hem decidit anar a veure el comte Ciano per demanar-li explicacions.

Hem trobat el més jovenet ministre d'Affers Estrangers del món en el seu palau particular, que abans no era seu ni pensar-hi, i ens ha rebut tot seguit que ha sabut l'objecte diplomàtic de la nostra gestió.

—Ens hem d'acostumare a les menges franceses —ens ha contestat quan li hem exposat la nostra queixa—. La vostra despesera no crec que obeeixi, no obstant, ordres superiors. Jo, almenys, no n'he donada cap en aquest sentit. Però si el popolo d'Itàlia vole reclamare el que és suo, s'ha d'acostumar a menjar els plats degli altri. Les truites a la francesa són, en realitat, italianes, sinó que les fan a França, i això és intolerable. Es com la mar Mediterrània, que és el Mare Nostrum, o sigui, d'Itàlia, i a València diuen que és de Blasco Ibañez.

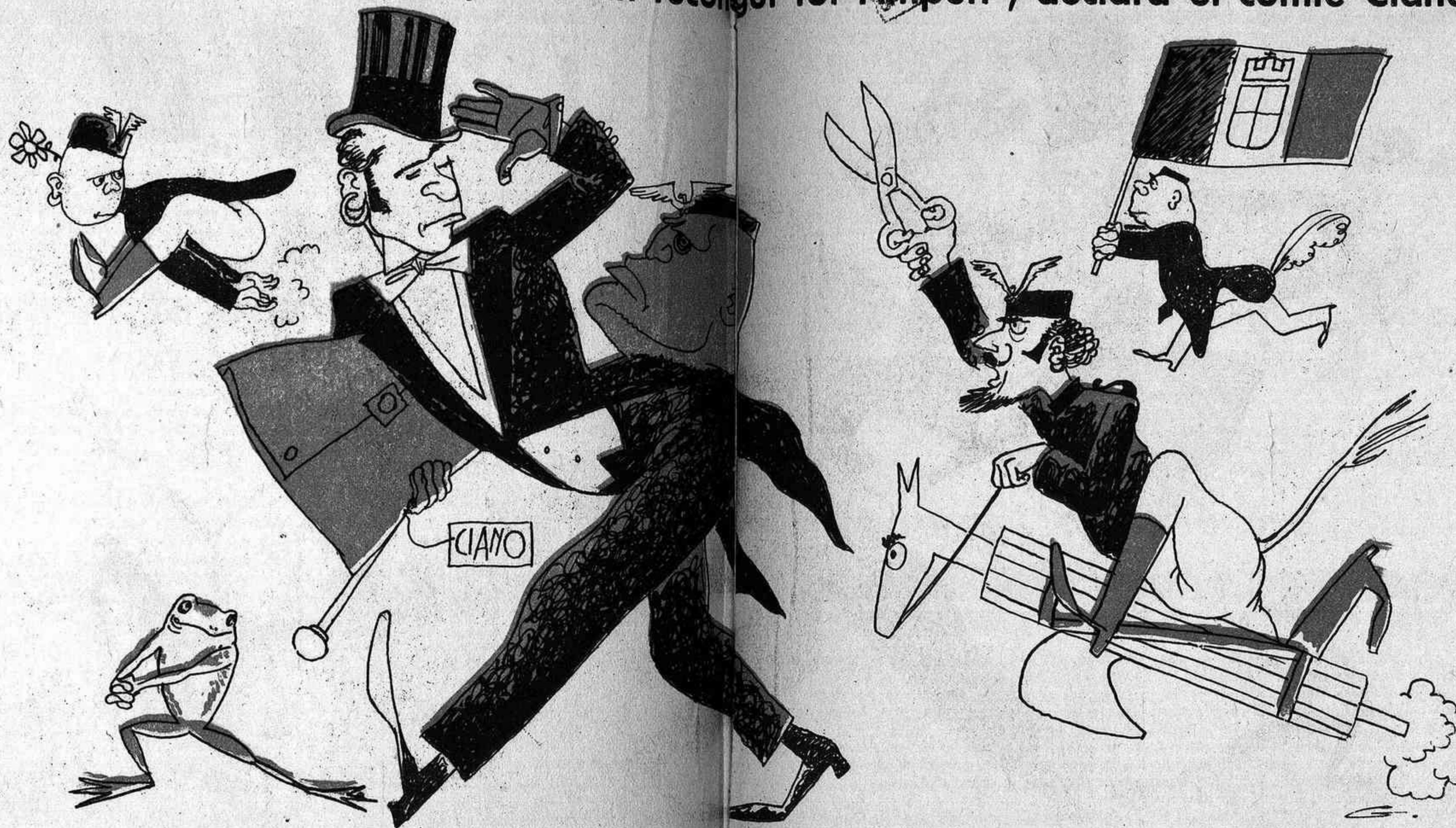
—No en faci cas; a València són russos.

—Es clar, i els russos, ja se sap, no fan més que enredar o, com diem els italians, embollicca che fa forte. Però el mare és nostrum i de ningú més.

—Però no havíeu dit que desautoritzàveu els diputats que cridaven Tunis, Còrsega i Niça?

—Jo no he desautoritzat ningú. El fet que ells ho demanessin no vol dir que, en aquell moment, ho demanés el Govern. Era el popolo qui ho demanava al Govern, i vós, que sou

"El Govern italià no demanava, tampoc, Abissínia, més que els pous de Ual-Ual. Han estat les Potències que li han recongut tot l'imperi", declara el comte Ciano

d'un país democràtic, podeu saber perfectament l'abast que això pot tenir. Ara, si els francesos s'entesten a tergiversar les coses o comencen de dir que Tunis **mai** no serà més que francès, que Còrsega **mai** no serà més que francesa, que Niça **mai** no serà més que francesa... ah, aleshores el Govern de la Itàlia feixista hi haurà de dir la seva, perquè **mai** és una paraula massa forta i nosaltres no estem disposats a

tolerar cap provocació de ningú. Perquè és un fet indiscutible que a Tunis, a Còrsega i a Niça hi ha italians, i poden anar-n'hi molts més. I quan n'hi haurà prou, qui podrà dir que seran francesos? Es com a l'Espanya nacionalista. Per què se n'ha de dir Espanya tan sols? Nosaltres no provoquem ningú. Però al del qui gosi provocar-nos! I a Tunis se'ns ha ofès greument.

—Ah, sí? I com?

—Doncs miri: una manifestació de francesos va tirar pots de pintura vermella i pots de pintura blava contra la fatxada del consolat italià.

—Dos colors ben bonics el vermell i el blau.

—Però que sou ruc? El Consolat italià és pintat de blanc i amb els dos colors formà la bandera francesa!

—No en feu cas. A París, quan

hi anà Von Ribbentrop posaren la bandera francesa al costat de l'alemanya i Von Ribbentrop no va pas protestar.

—Oh, Von Ribbentrop! Von Ribbentrop és un viatjant i el comerç no té vergonya. Però el que ens ens hanno fatto a París...

—Què els han fet?

—Ens estan provocant cada dia! Pels carrers criden «Itàlia per al Negus!!!»

—Buaf! Això és gran! Perquè aleshores vol dir que Abissínia tornaria a les seves mans!

—Això mai! Víctor Emmanuel és l'Emperador d'Etiòpia. Abans, ens n'aniríem tots a Addis Abeba. Però això no serà; les nacions ens han donat Abissínia i nosaltres la defensarem fins morir.

—Però no va ésser Itàlia la que va voler conquerir el país?

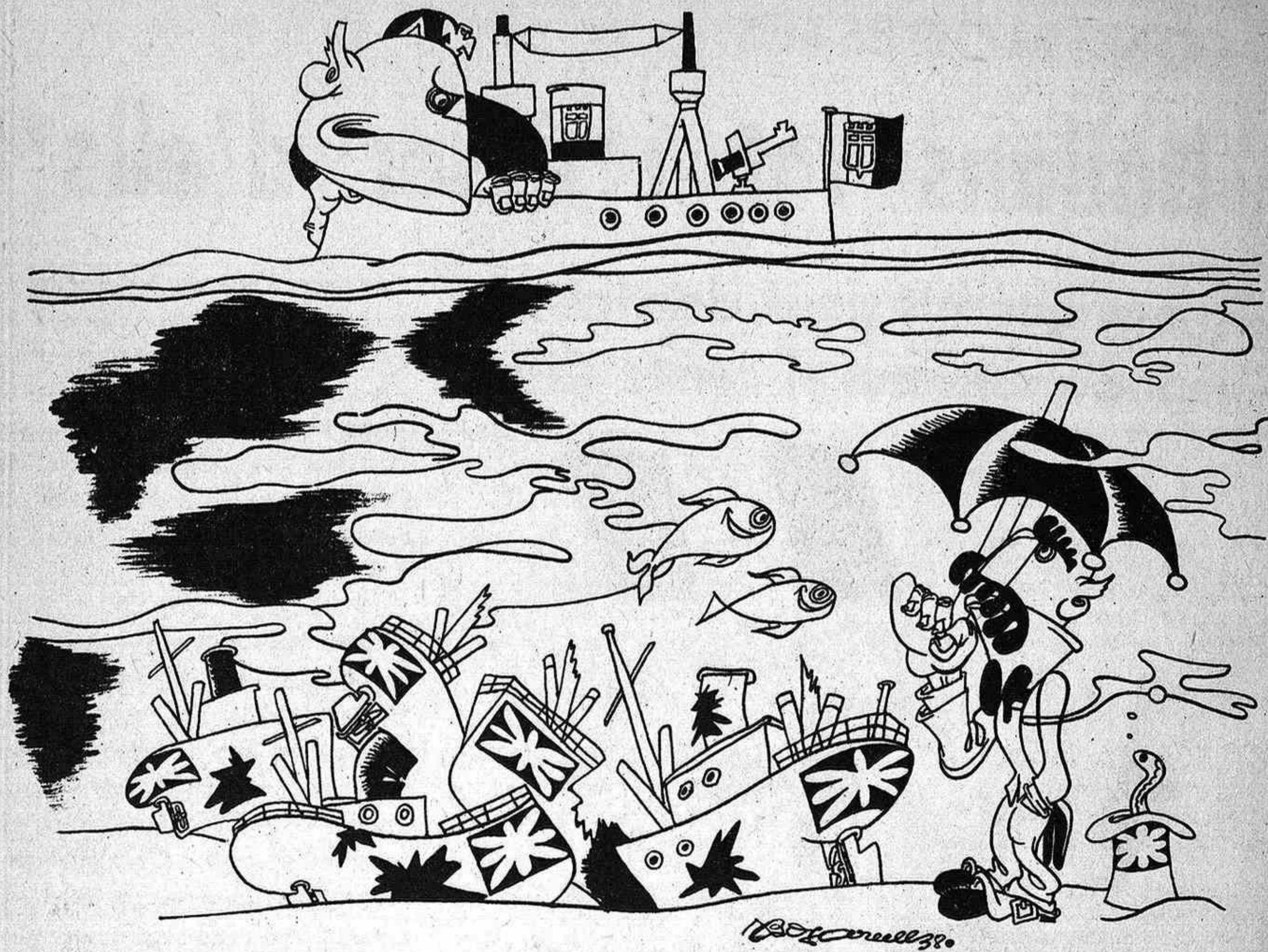
—Itàlia? I aral Itàlia només volia els pous de Ual-Ual, que eren seus i ben seus, com a Espanya només volia posar ordre, que era seu i ben seu. Si després França, Anglaterra i els altres han volgut reconèixer l'Impero, nosaltres no hi tenim cap culpa. De la mateixa manera nosaltres no volem més que Tunis. Ara, si França hi afereix Còrsega i Niça, no podem pas dir res. Bé li deixem nosaltres el Boulevard dels Italians, de París, tot i reconèixer els francesos que és dels italians. Però a veure si també ens el faran reclamar amb le sue provocazioni!

—Algú havia dit que tot aquest moviment era degut a les ganes de fer olla mentre es firmava l'acord amb Alemanya; què hi ha d'això?

—Res en absolut; l'eix és tan fort com sempre i no hi ha com això per demostrar-ho; mentre la nostra amiga entreté França, nosaltres podem atacar-la pel darrera. Heu de tenir en compte que històricament França és de l'eix: primer de l'Imperi Romà, després del Sacre Imperi...

—Així, els crits dels diputats italians...

—No; aquests crits no són pas els del Govern. El crit del Govern feixista és, simplement, «qui és l'últim?»

L'STATU-QUO A LA MEDITERRANIA

—Jo navegaré per dalt i vostè per baix.

(Dibuix de Bofarull)

C R O N I C A D I P L O M A T I C A

Mussolini presenta la dècima i Bonnet li diu que "no s'admeten felicitacions" :: Les joventuts se subleven en el Govern britànic :: El "trottoir" de Lima :: "Sa Majestat primer"

Després d'haver negat que el que demanaven els diputats feixistes davant de l'ambaixador de França, i al seu darrera tota la premsa també feixista, fos com oficial del Govern, Mussolini parlà a Carbònia, una «ciutat» construïda a Sardenya, prop d'una mina de carbó vegetal —que és el carbó que exporta l'illa que donà nom a una coneguda carboneria barcelonina, i digué que el poble italià podia mirar on li semblés, cosa a la qual M. Bonnet contestà amb aquell «mira'm i no em toquis» que tothom sap i que sembla que ha millorat les relacions entre els partits francesos, el Duce, conscient dels deures de tota persona servicial i ben educada en aquests dies nadalencs, ha presentat a França la dècima, tot i que aquesta senyora havia penjat a la porta del pis aquell rètol que diu: «No s'admeten felicitacions».

El signor Mussolini, com aquell pobre porfiat de la dita castellana, que **saca mendrugu**, espera que li donin alguna cosa per passar les bones festes i, mentrestant, per si n. li ho donessin, ha ordenat a Franco que li ho prengui, per a ell, és clar.

I Franco, obedient com sempre, tot i la grip que l'allita i el fred que esgarrifa als seus soldats, ha ordenat als soldats del

Duce que tressin endavant i fessin aquella famosa ofensiva del «Que salga el toro!»

A Franco aquesta ordre li haurà vingut que ni feta expressa, perquè, trobant-se que els seus soldats no marxen i els seus caps encara menys, podrà posar-los al davant l'exemple dels tocadors de mandolina que, si us plau per força, han començat, en escriure aquestes ratlles, a donar-se cops de cap al front, i cops de front al cap, que ve a ésser el mateix, mentre els caps espanyols prefereixen estar-se tranquils a les presons militars de la reraguarda facciosa. Quins enxufistes! I tot per no voler avançar cap a l'enemic si no era amb bandera blanca!

★

Què vol el Duce? Vol portar a Tunis els italians que ha fet venir d'arreu del món perquè a Itàlia ja no s'hi cap i convertir la minoria en majoria. Vol que els italians de Tunis no es tornin francesos, sinó els francesos italians, i un cop fet això, per què hauria de seguir, la terra de Tunis, francesa?

Es clar que hi havia un tractat que va fer aquell gitano de raça i de fets que es diu M. Laval. Però com que el Duce és més gitano encara... Es clar que per aquell tractat se li cediren uns drets i uns territo-

ris. Però ah! Qui dona i pren, va de dret a l'infern! I ara demana Suez, el ferrocarril de Djibuti a Addis Abeba i la modificació de les fronteres amb Líbia i la Somàlia francesa. Es clar que no demana encara Còrsega, Niça i el boulevard dels Italians i els macarrons de tot el món, però ja vindrà, si les democràcies tenen paciència.

★

A Anglaterra el més important en aquest moment són les festes de Nadal. Mentrestant, resta ajornada la «rebellió dels joves ministres» contra els ministres vells responsables de la lentitud en el rearmament britànic. A la sessió dels Comuns del dia 20 el ministre de la Guerra, Mr. Hore Belisha (per què l'Agència Espanya li diu sempre Hoare Belisha, confonent-lo amb Sir Samuel Hoare?), parlava dels oficials de reserva, quan el diputat laborista Griffiths li preguntà:

—No és un fet que els joves sotsecretaris desitjarien veure a la reserva el senyor Ministre?

Fou aquesta una d'aquelles preguntes que l'interessat no contesta mai, però que fan riure la concurrència.

★

A Burgos han enviat uns quants represen-

tants a fer passadissos, com si diguéssim el trottoir, perquè altra categoria no tenen que la de peripatètiques (trobem que Xavier Regàs hauria d'estrenar ara al Teatre Català de la Comèdia «La Peripatètica», cosa difícil, és cert, però no impossible, amb els concursos amb què comptaria).

Els delegats burgalesos estan inquietats des que saben que hi va el senyor Prieto, i sobre tot, per la participació dels Estats Units a la Conferència Panamericana! «Com pot ésser, diuen, que els Estats Units es posin amb Amèrica? Que ens hi posem nosaltres, que la varem descobrir i que hem estat estrechando lazos una pila d'anys, i hi convidem els nostres amics i protectors Hitler i Mussolini, passi. Però que vinguin aquests americans, protestants els uns, catòlics els altres, i fins jueus!»

I van d'una delegació a l'altra dient que Amèrica està amenaçada pel **perill yan-quee!!!**

★

Una de les coses que ha impressionat més l'opinió anglesa ha estat la generositat de Franco amb Alfons XIII en tornar-li els seus béns. Amb un semblant auxili és segur que aviat tindran conquistada tota la República. Diuen que l'ex rei, en participar-li-ho, va preguntar quan podria ocupar el Palau Reial i Franco li va dir:

—Demà mateix, si vol V. M.

—Caram, caram! I què heig de fer?

—Simplement, anar-hi; quan V. M. hi sigui, nosaltres vindrem tot seguit per protegir-lo.

De moment sembla que s'ha ajornat la presa de possessió a causa d'unes petites formalitats que cal omplir.

SAMUEL PICKWICK

Londres, desembre.

Exàmens a la casa gran

L'altre dia va haver-hi exàmens de corporal de la Guàrdia Urbana. Els urbans, per ascendir, han de tenir, com és de suposar, un cert nombre d'anys en el càrrec i un cert nombre de coneixements generals i altres de coses de la ciutat i de la Casa Gran. Però, com sempre passa en aquests casos, un dels coneixements més importants fou el que fallà. En efecte; cap dels que s'examinaren no va saber el nom complet de l'Alcalde! Tots sabien que es deia Hilari. Alguns, que es deia Hilari Salvadó. Però cap, cap, cap, no va saber que es diu Hilari Salvadó i Montserrat.

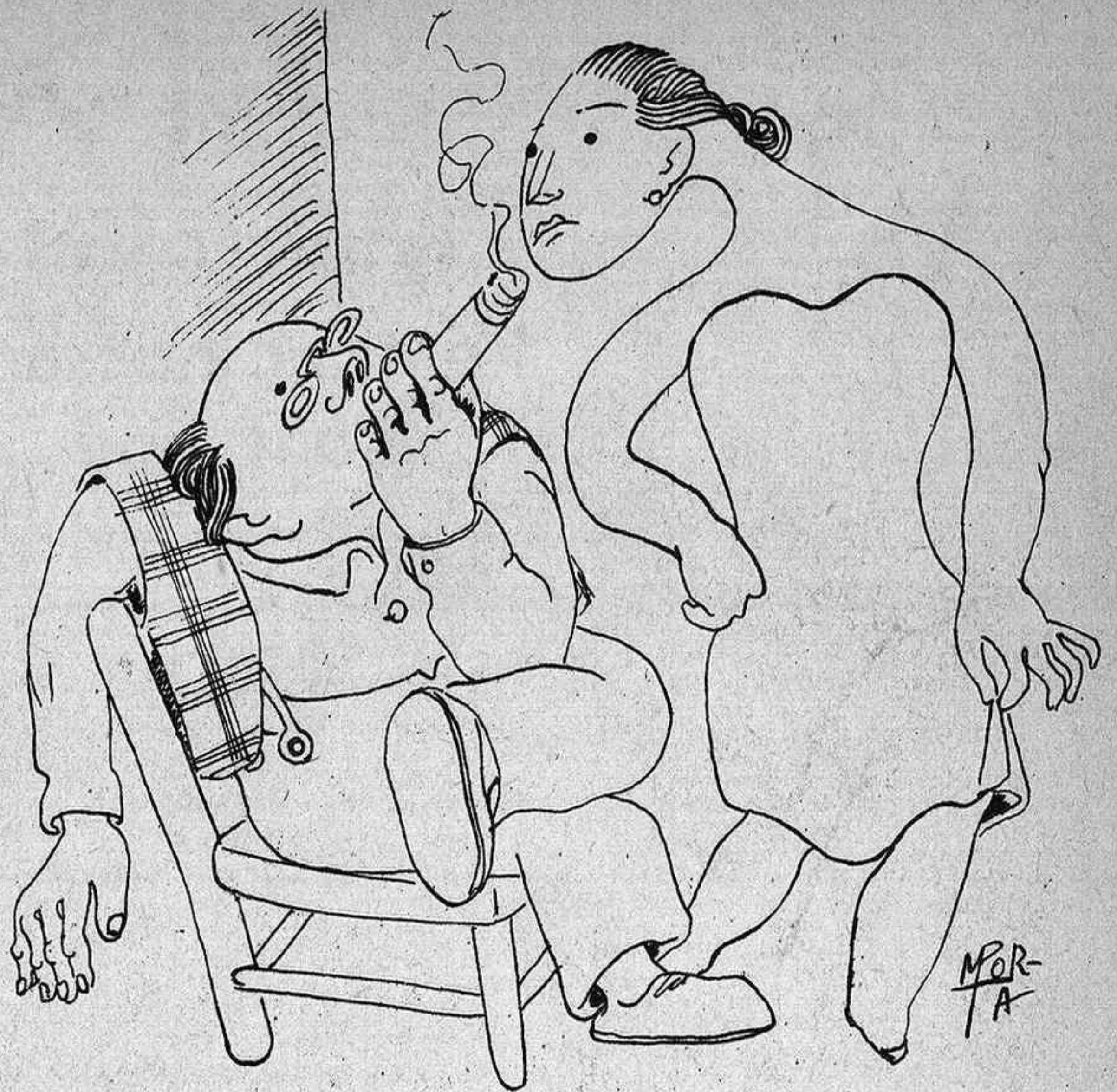
Diem malament en dir cap. Ho sabia un, a més, és clar, de l'Alcalde, però no li ho varen preguntar. Amb l'èxit que s'hauria apuntat!

★

Una altra falla fou la de les Conselleries Regidories. Tots les saberen totes... menys una: la d'Obres Públiques. I el Conseller Regidor titular, el senyor Pérez Combina, formava part del tribunal!!!

I tant i tant varen insistir els guàrdies a ignorar la seva dependència, que l'home, volat, sortí de la sala donant un cop de porta i remugant entre dents:

—**Esta gente me echará la Consejería a hacer puñetas!**

—Actualment hi ha a tot el món una reacció a favor de la República.
—Jo em creia que la reacció eren els reaccionaris.

(Dibuix de Porta)

CORREU I REMENEU

BIBANCO.—Els vostres dibuixos revelen estimables aptituds, però us cal treballar molt encara i anar més per la qualitat que per la popularitat.

Els xistos no són aquesta vegada aprofitables, encara que els nostres redactors us agraeixen l'afalac.

L'esquellot és francament dolent.

★

A. R.—A vosaltres no us demana Déu per aquest camí.

L'OBSERVADOR DEL CONTROL

—Ja veu que continuen enfonsant vaixells anglesos. Ho dirà a Londres?

—A Londres? Em sembla que no.

(Dibuix d'Aïloza)

Deixeu aquesta dèria maleïda d'ésser dibuixants, que sou joves i encara sou a temps d'ésser persones decents.

★

J. BENTELL.—Els vostres ninots no són prou bons per a publicar-los, ni són prou dolents per llençar-los al cove violentament.

Es un dubte que ens martiritza... i finalment, els hem llençat al cove, però amb aquella alegria!

★

CINCA.—El preu que poseu per endavant al vostre article ens ha semblat excellent acceptable; però després hem llegit l'article i l'hem trobat dolent, terriblement dolent.

Quina llàstima!
Tan barat que era!

Pel successiu us proposem l'intercanvi. Nosaltres no publicarem cap article vostre i vos, en canvi, no ens n'envieu cap més.

Va?
Fet!

Ara que fa reformes al "Mein Kampf"...

Diuen que Hitler, davant les excel·lents disposicions que mostra França per a la concòrdia, està disposat a esmenar el «Mein Kampf». Suprimirà segurament tot el que fa referència a l'enemistat tradicional d'Alemanya i França.

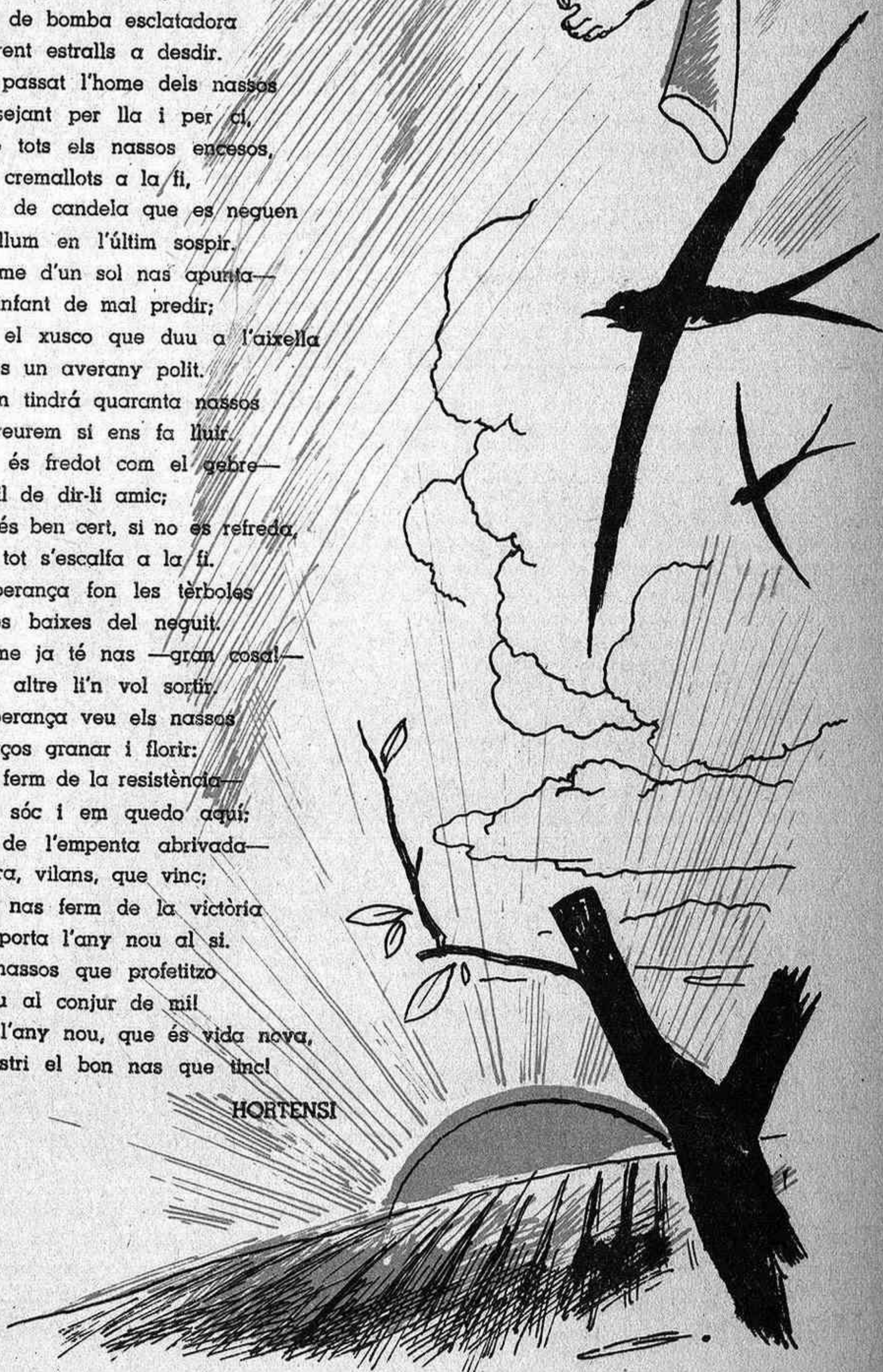
Per aquesta segona o mil·lèsima edició, corregida i augmentada, suggerim al «führer», si és que vol ésser conseqüent amb ell mateix, que introdueixi a la seva Bíblia un nou capítol, en el qual es destaquin els perfils aris dels espanyols, i on el «generalísimo» Franco sigui declarat sudeta.

ESQUELLINCS

Romanç nassenc
d'any nou

Ha passat l'home dels nassos
nassejant per lla i per ci:
nas de trompa, d'escarxofa,
prim nasset de serafi;
nas pàllid de trista anèmia,
nas acolorit pel vi,
nas greixós de suor calda
amb una xardor d'estiu,
gran tarota moradenca
que el gran fred torna embotit;
nas tranquil de sol i lleure,
de çanga de bon pair;
nas de bomba esclatadora
plovent estralls a desdir.
Ha passat l'home dels nassos
nassejant per lla i per ci,
amb tots els nassos encesos,
tots cremallots a la fi,
culs de candela que es neguen
de llum en l'últim sospir.
L'home d'un sol nas apunta—
un infant de mal predir;
pro el xusco que duu a l'aixela
ja és un averany polit.
Quan tindrà quaranta nassos
ja veurem si ens fa lluir.
Ara és fredot com el gèbre—
difícil de dir-li amic;
pro és ben cert, si no es refreda,
que tot s'escalfa a la fi.
L'esperança fon les tèrboles
boires baixes del nequit.
L'home ja té nas —gran cosa!—
i un altre li'n vol sortir.
L'esperança veu els nassos
audaços granar i florir:
Nas ferm de la resistència—
aquí sóc i em quedo aquí;
nas de l'empenta abrivada—
enrera, vilans, que vinc;
gran nas ferm de la victòria
que porta l'any nou al si.
Oh nassos que profetizo
sorgiu al conjur de mil
Que l'any nou, que és vida nova,
demostrí el bon nas que tinc!

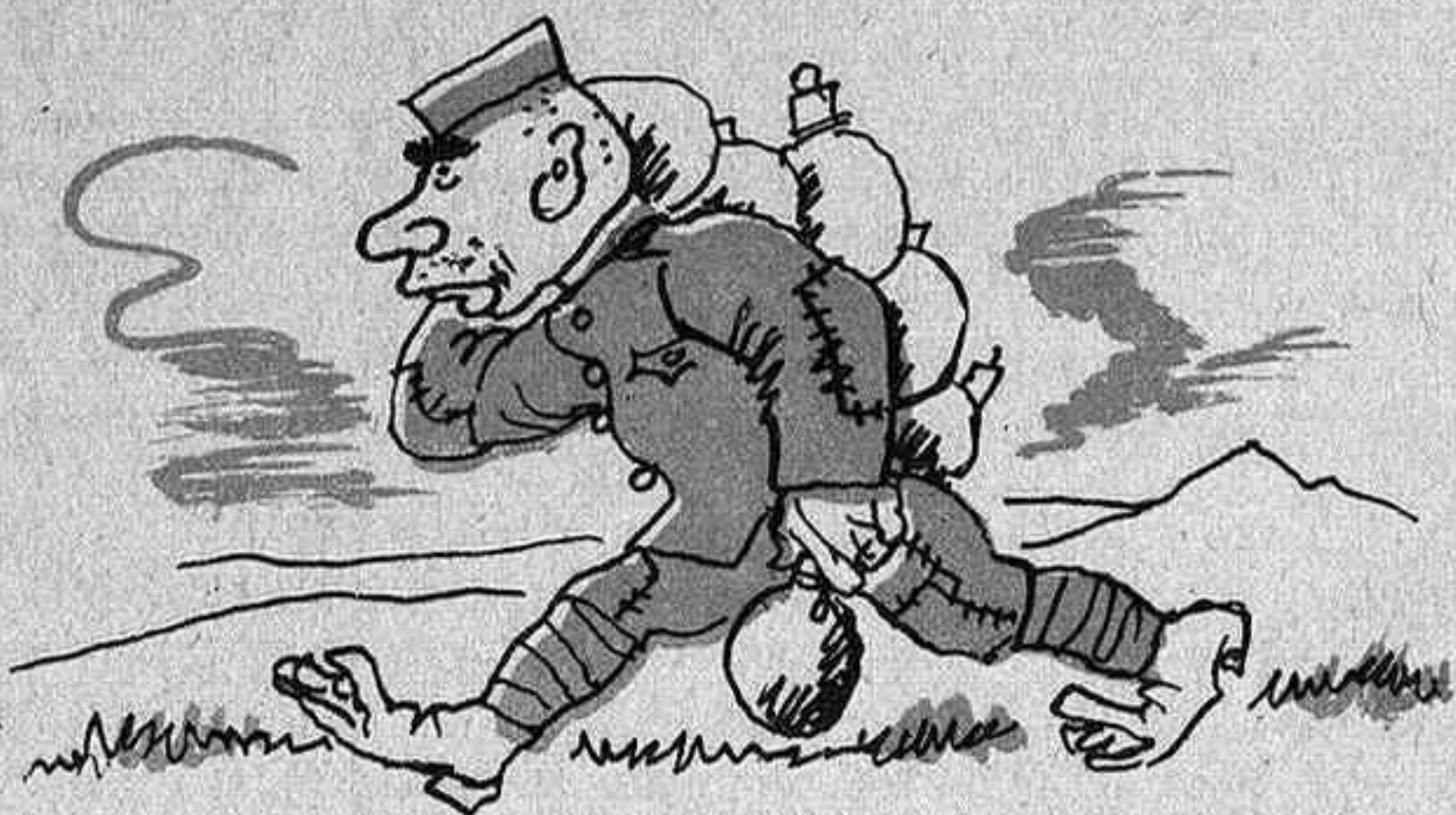
HORTENSI

El nostre Concurs Permanent d'Anècdotes

Volia complir massa bé

1.º Premi

La tranquil·litat es veu trencada per un cop de mà iniciat pels feixistes. Després d'uns moments d'infiltració enemiga és rebutjat i es contractaca amb coratge. L'enemic fuig a la desbandada, deixant material, ferits i morts.

S'han fet també dos presoners, un d'ells gallec, una mica curt de gambals, l'hem agafat portant sis o set cantimplors plenes d'aigua.

Durant l'interrogatori a què és sotmès aquest presoner, declara: que venia de cercar aigua quan l'havien agafat. Fa manifestacions de gran fe republicana i diu que havia estat mobilitzat per les lleves demanades. Una vegada acabat l'interrogatori, mostrant-se tot content de poder estar entre nosaltres, demana amb tota naturalitat com a cosa lògica:

—Deixeu-me portar les cantimplors als companys que estan esperant l'aigua i tornaré tot seguit.

RAMON SERRA

45 Divisió, 139 Brigada.

Rellevament general

1.º Premi

Entrem en un poble. Les guardies dels feixistes no es pensaven pas que estiguéssim tan a prop. Uns companys s'atansen a un sentinella i li diuen:

—Apa, vina amb nosaltres!

—Es que encara no ha vingut el «relevo».

—Tira, home, tira. Avui hi ha «relevo» general. No veus que som rojos?

GIBERNAU

35 E. Plaça Altozano.

Són dels nostres

2.º Premi

La senyora Teresa, antifeixista convençuda, entra a la botiga del senyor Pepet, lliguer aferrissat en altre temps. Mentre la senyora Teresa es queixa perquè el botiguer no li ha guardat el raïm que aquest li havia promès, se sent soroll de motors.

—Calli, calli un moment —diu el botiguer—, que sembla que se senten avions!

—Tiri, home, tiri; deu ésser algun automòbil. Si que en té de por de morir. Pensi en els que són al front!

—No, no; que són avions; ara se senten més forts els roncs dels motors.

Tots els que es troben a la botiga surten encuriosits al carrer.

—Oh! Miri'ls que van alts, observa la senyora Teresa. Són quatre.

—No tinguin por, que són dels nostres, aquests!—observa tranquil·litat el botiguer.

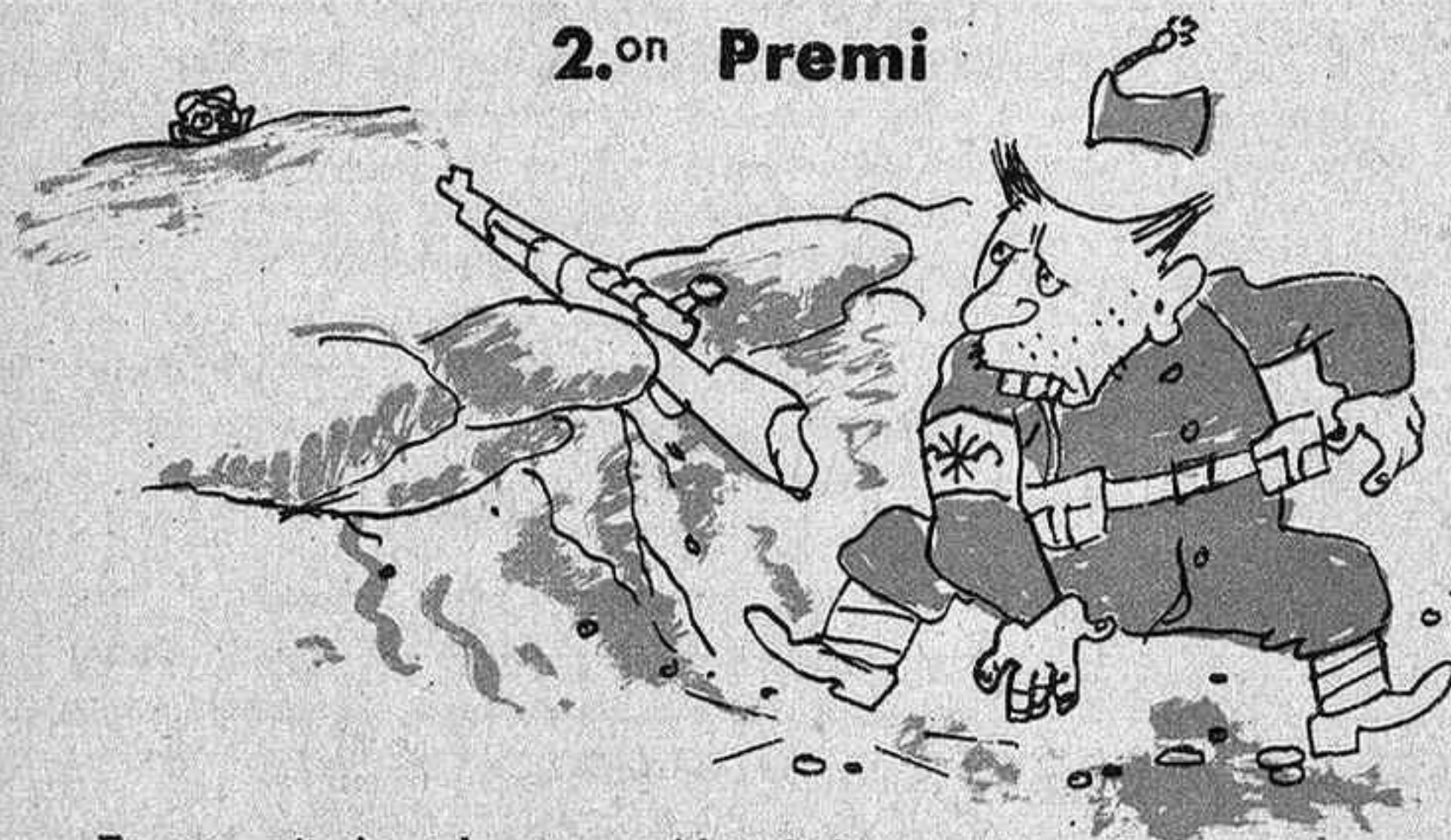
—Dels vostres, dieu? —li contesta ràpida la senyora Teresa—. Correm, doncs, cap al refugi!!!

ANTONI AGUILAR

Vilanova i La Geltrú.

Diàleg al front

2.º Premi

En una nit de calma un soldat dialoga a tot pulmo amb un de trinxa del davant. Al cap d'una estona que parlen, el feixista diu:

—Oye, rojillo. Tu voz la recuerdo. ¿No eres del pueblo... de la provincia de Zaragoza? No serás tú Cimorro?

—Caramba, hombre. Sí, soy Cimorro. Y tu, ¿quién eres?

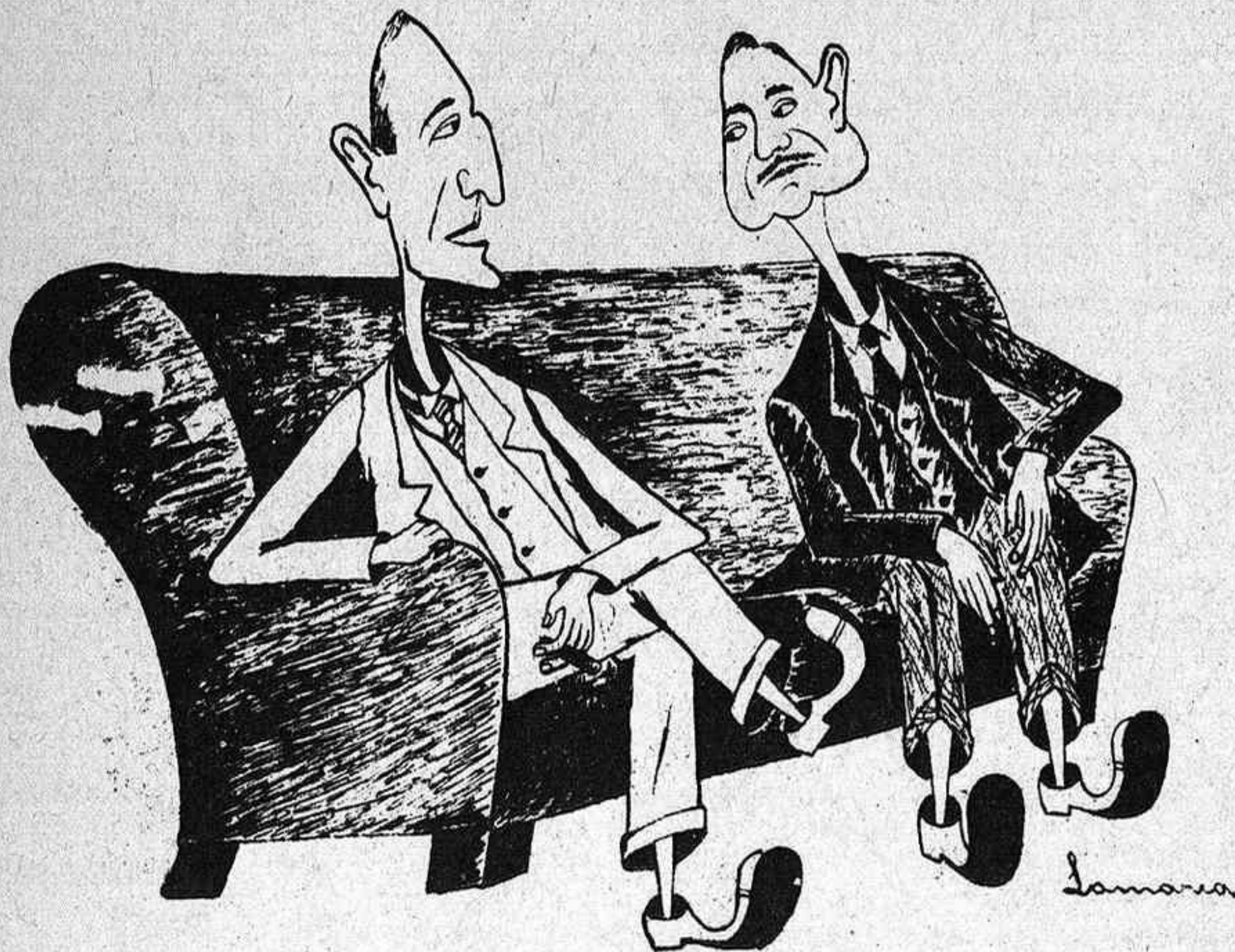
—Soy Rebollo!

—Ridiós, Rebollo; vaya si te conozco. Si vivías enfrente de mi casa, que estás casado con aquella chica tan guapa que se llama Sinfiorosa!

—Sí, hombre, sí; el mismo.

—Pues mira, chico, te felicito. Me he enterado que tu mujer ha parido un morito!

E. TEJEDOR

—Pobres alemanys! Quina reacció s'aixeca contra ells per culpa dels jueus...

(Dibuïa de Lamarca)

Previsions per a l'any 1939

Una visita a "Madam" Mundeta, la vident que ho sap tot

L'any nou és una capsa tancada. Tothom, al lliurar de les 53 setmanes que s'inicien, es pregunta: què ens reserva l'any nou? Quines sorpreses? Quines alegries?

Però el nou any és impenetrable. Impenetrable com lord Halifax. Sortosament, existeixen al món alguns éssers extraordinaris que, a preus mòdics, són capaços d'explicar-vos fil per randa tot allò que s'esdevindrà en el curs de l'any vinent.

A Barcelona tenim també vidents famosos, que posats a predir el futur, deixen a l'alçada de la sola de la sabata la famosa «madam» de Thèbes. Nosaltres coneixem «madam» Mundeta, veïna del barceloníssim carrer de Ponent, especialista en desxifrar els més vigorosos dels enigmes. En una d'aquestes nits de fred, hem anat a trobar-la al seu cau.

Entrem a la casa, fosca com una gola de llop. En un recó, divisem la cara de «madam» Mundeta, il·luminada per la llum d'una espelma. L'efecte és un xic fantàstic i àdhuc espantós. Per a donar-nos ànims a nosaltres mateixos, comentem:

—Com vetlleu la «mise-en-scène», mestressa!

—Ca, filllet! Es que aquestes hores la companyia em deixa sense llum.

La vident ens invita a seure en una cadira tan atrotinada, que, d'un xic més, posem les anques a terra.

—No en facis cas —ens diu «madam» Mundeta—

Asseguts més o menys còmodament, anem per feina, tot explicant a «madam» Mundeta la nostra intenció de fer un reportatge relatiu a l'any que ve.

—L'any que ve? —fa la vella—. Te'n podria dir moltes coses d'aquest 1939.

—Dieu-les.

—Pensa que «je sais tout». A la meua mirada penetrant no li escapa res. Mira!

«Madam» Mundeta ens assenyala una mena de peixera que té al seu davant.

—Que us heu menjat els peixos?—interroguem.

—Calla, infeliç! Això no és cap peixera. Ací dintre hi ha tot el misteri de l'any nou.

—Jo no hi veig res.

—Què has de veure, tu! La bruixa, aquí, sóc jo!

—Em moro per a saber què passarà en l'any 39.

—T'ho diré, doncs a la meua mirada no li escapa res.

I «madam» Mundeta, durant uns minuts,

es tancà en un pregon mutisme, la mirada absorta contemplant aquella mena de peixera, en el vidre de la qual oscil·lava la resplendor de l'espelma.

De cop i volta, amb una veu cavernosa, digué:

—En l'any 1939 hi passaren grans coses. Pel gener, farà molt de fred. Ací hi veig penellons i refredats. Al febrer, el fred fàcilment continuï viu. Pot nevar i no nevar. Al març, començarà la bonança. Veig algunes roses. Durant aquests tres primers mesos de l'any poden passar coses greus. No em sorprendia que esclatés un greu conflicte armat a Europa. Però tampoc em sorprendria que aquest conflicte fos evitat per Mr. Chamberlain. Veig que Hitler farà molts discursos i posarà encara noves reivindicacions. En canvi, podria molt ben ésser que a França hi hagués crisi de govern. T'adverteixo que tampoc seria res d'estrany que Daladier governés tot l'any que ve. Ja us he dit que ho sé tot.

—I del març en avall?

—Farà més bon temps. El fred desapareixerà i, de cara a l'estiu, la tensió europea augmentarà uns quants graus. Els jueus continuaran essent perseguits i no crec equivocar-me si t'asseguro que durant el 1939 morirà algun personatge famós. No sé ben bé quin, però és segur que algun o altre morirà.

—De mort violenta?

—De mort violenta, o potser morirà al llit. Podeu pujar-hi de peus i refiar-vos de les meves prediccions.

—Què més veieu?

—A l'estiu, pressento molta calor. La gent farà cap a les platges. Mussolini s'embarcarà en qualsevol aventura nova. De Nord-Amèrica en vindran molts discursos antifeixistes sensacionals. Com podeu veure, a mi res no em passa per alt.

—I a la tardor, què?

—Castanyes...

—Guerra?

—No, home. Castanyes i algun moniato. Cauran les fulles i els ànims bèl·lics decreixeran. Es parlarà de molts pactes internacionals, àdhuc hom arribarà a signar-ne algun. Durant l'any 1939 hi hauran raids d'aviació, descobertes científiques i exposicions internacionals. Ho sé, o no ho sé tot?

—I com acabarà l'any?

—L'any acabarà el dia 31 de desembre. Fàcilment que per aquella data faci fred.

—Caram! Què em dieu?

—El que sents.

No es pot negar que «madam» Mundeta ens ha fet una sèrie de pronòstics sorprenents i sensacionals. No obstant, una pregunta ens cremava la llengua.

—«Madam» Mundeta —li diem—, no ens heu parlat de la qüestió que més ens preocupa. Feu-nos alguna predicció respecte a la guerra espanyola.

La vident que ho sap tot, ens mira amb una cara d'evident estranyesa.

—La guerra espanyola? —interroga—. No sé de què em parles.

—De la nostra guerra! Vós no sabeu que a Espanya hi ha guerra?

«Madam» Mundeta, amb tota naturalitat, i tot vigilant el cul d'espelma que feia el darrer badall, ens ha respost:

—Filllet, et juro que no ho sabia.

Per humanitat, doneu-li la bel·ligerància!

Els alemanys i italians se n'aniran perquè ho han dit i són "militares i caballeros" diu el «generalísimo»

I si no se'n van, farà la tercera guerra de la Independència

Londres.—Després de llegir els articles del «Times», en què aquest o el seu autor —el de l'article, no el del «Times»— donen les raons pertinents del per què s'ha de donar la bel·ligerància a Franco, hem decidit anar a veure'l —a Franco? al «Times», a l'autor de l'article?— ben bé no ho sabem. El que és cert és que hem anat a veure l'autor de l'article.

L'hem trobat en el seu Club, davant de la taula parada, quan es preparava per dinar.

—No el convido —ens ha dit molt amablement—, perquè vostès no estan acostumats a menges fortes, i aquest és el motiu que jo hagi escrit els meus articles. Ja em perdonarà, però és la veritat pura; s'han descuidat massa.

—En què ens hem descuidat?

—En obtenir el nostre ajut i ara més val no donar-los-el;

—Però per què la vol la bel·ligerància, Franco?

—Ah! Això preguntí-li-ho a ell.

EL QUE ENS DIU EL «GENERALISIMO»

El trobarem a Burgos, passejant-se impacient per l'històric despatx.

—Creia que era don Roberto Hodgson el anglès ese.

—L'espera?

—¡Que si le espero! Le espero y me desespero. Se marchó de vacaciones por orden de su Gobierno y no me ha escrito ni una mala postal.

—I per què el vol?

—¡Que para qué le quiero? Pues para que me dé la beligerancia.

—Però per què la vol la bel·ligerància, si diu que tot li va tan bé?

—Pues por eso mismo la quiero; por humanidad; por humanitarismo. ¡No sabe usted el dolor que me embarga cada vez que me veo precisado a saber que he ordenado el bombardeo de las poblaciones civiles de la retaguardia roja!

—Però per què ho fa? No se'n podria estar?

—No, porque hay que acabar la guerra de un modo u otro y yo no puedo vivir con ese dolor. El corazón se me hace pequeño, pequeño... Ya verá usted, ponga la mano aquí.

Posàrem la mà on ens digué i no sentírem res.

—Vol dir que en té?

El «generalísimo» es palpà el pit, les butxaques, i digué desolat:

—Ya ve usted, ¡de tan pequeño, ya no tengo! Con la beligerancia podría bloquear la zona roja; no entrarían víveres, se morirían de hambre y tendrían que rendirse. Y cuando se hubieran muerto y se hubiesen rendido, yo entraría y les traería comida sana y abundante, como el rancho que damos a nuestros soldaditos. ¡Pero ni por esas!

—Es que diuen que lluiten per la independència d'Espanya.

—¡Pero si yo también la quiero!

—Sí, però els italians i els alemanys...?

—¡Los italianos y los alemanes? ¡Si se marcharán en cuanto acabe la guerra! Por eso quiero ganar pronto, ¡por la independencia de España!

—Els li ho han dit?

—Me lo dicen todos los días al despertarnos.

—Però quina garantia li han donat?

—¡Garantía? ¡Palabra de caballeros!

—I, ja sap què és això?

—¡Calle, calle, que me hace enrojecer!

—I si no se'n van, com els treurà?

—Pues haremos la guerra de la Independencia; la tercera.

—Si ara ja la fan els «rojos»! i fan la segona!

—¡Los rojos? ¡Ja, ja! Si tienen también extranjeros!

—Els? Ja els han tret ells; per què no els treu vostè?

—Ellos no tienen necesidad de ganar la guerra; yo, sí.

—I quan hagi guanyat la guerra, els treurà?

—No; se irán ellos; me lo han prometido.

—I si no se'n van?

—Haremos la guerra de la Independencia; la tercera.

—Ja la fan els «rojos», i és la segona.

—Sí; pero ellos la hacen contra nosotros y yo la haré (i en veu molt baixa) contra Italia i Alemania (i després en veu alta); pero como que se marcharán... figúrese usted, caballeros y militares...

—Sí, però, i si no se'n van?

—¡Calle!, ¡calle, que todo me esgarrió!

—Vol la solució?

—¡La solución? ¡No es la solución mañana?

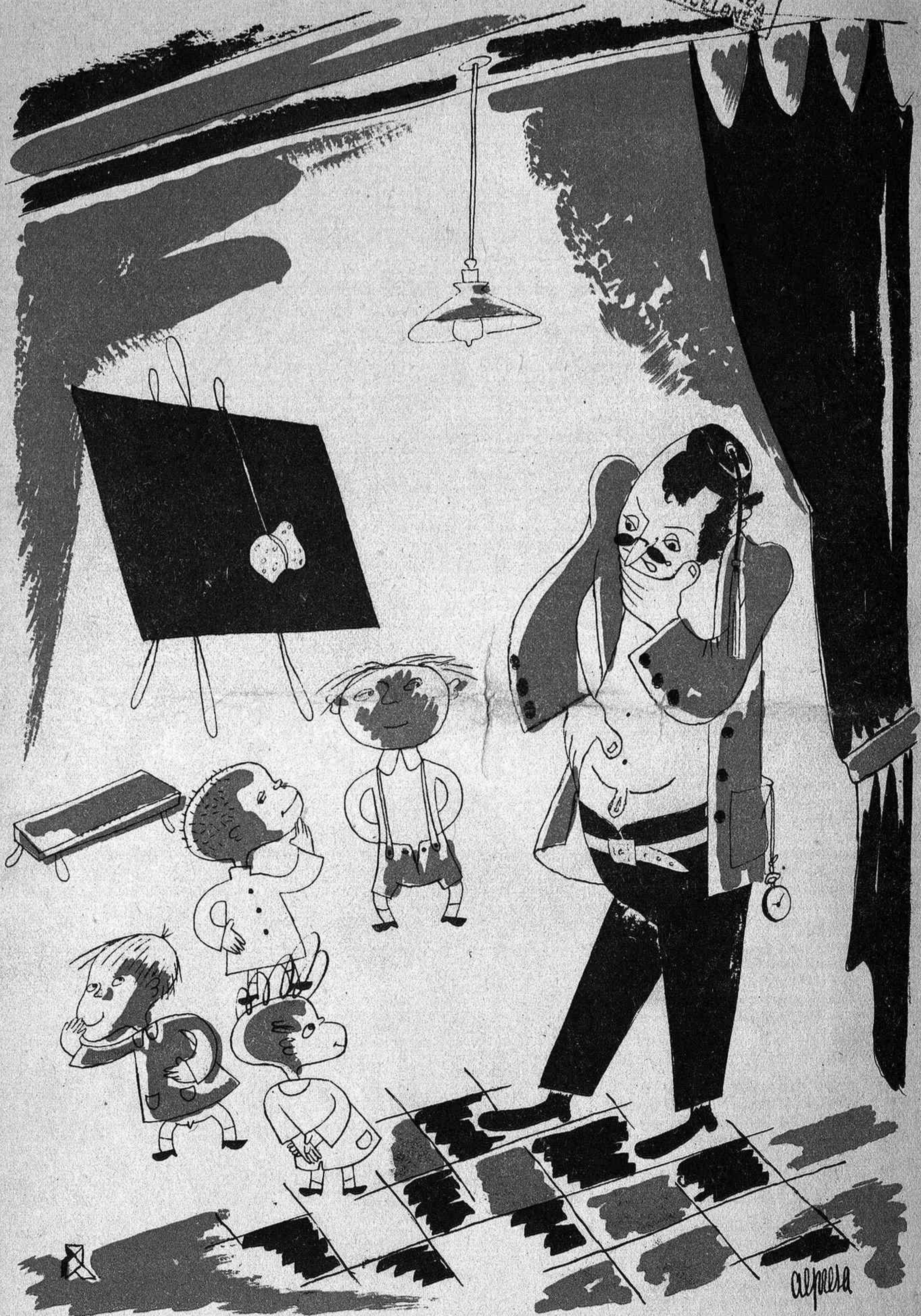
—No; és una cançó catalana d'abans d'ahir, que diu:

Si no te'n vas,
nero, nero, nero;
Si no te'n vas,
Nero, nero, nas.

—Això és l'època de les vagues grosses!
—Sí, i de les vagues magres!

PERTANY A LA BIBLIOTECA
D'ATENEU GARDELANES

ZONA FACCIOSA

—Els dotze apòstols eren tretze... Melcior, Gaspar i Baltasar!

(Dibuix d'Alpresa)